Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 11 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1884 (Ն. Տ.) 29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ — 1 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1301

ԳԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ. երկու անգամի համար 2 դուրուշ և . աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ :

Օրագրոյս վերաբերեալ Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել'

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ Ղալաթիա, Իզմիրլի օղլու խան, թ. 19

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէն.'

درعلیه‌ده غلطه‌ده ازمیرلی اوغلی خانده ۱۹ نمروده

{ ارەولك } غزته‌سی اداره‌سنه

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱ — 40 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	Տարեկան դահեկան	արժար	200
« «	Վեցամսեայ	« «	100
	Եռամսեայ	« «	50
	Ամսական	« «	20
		« «	1
Գաւառաց համար	Տարեկան	« «	240
« «	Վեցամսեայ	« «	120
	Եռամսեայ	« «	60
Օտար Երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» «	Վեցամսեայ	«	28

Փոստի դրկուած լրագրաց ծախքը խմբագրութեան վրայ է :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՍՈՒԴԱՆ

Երէկի Թղթարերը լուրեր բերաւ մեզ մինչեւ Յունուար 24, անցեալ հինգշաբթի օրը : Մեր երէկի Քաղաքական յօդուածին մէջ արտայայտուած գիտողութիւնք թէ Սուտանի նկատմամբ ի Լոնտոն և ի Գահիրէ տրուած ամեն որոշում' Նախարարաց մօքին վարանումները մասնելու միայն կը ծառայէ, նոր ապացոյց մը կը ստանայ Լոնտոնի լրագրաց քննութեամբ : Թայմս կը ծանուցանէ իւր Յուն. 23 թուով թէ Պ. Կլատսթոնի Նախարարութիւնն իւր մէկ նիստէն մինչեւ միւսն իւր որոշումը փոխած է Սուտանի նկատմամբ : Նախընթաց շաբթուն որոշուած էր թողուլ զՍուտան, —որոշում, որ Շէրիֆ փաշայի Նախարարութեան հրաժարման պատճառ եղաւ : Բայց յաջորդ շաբթուն թէեւ Նուպար փաշայի Նախարարութիւնը կազմուած էր, որոշուեցաւ Խարդում ղրկել Կորտոն զօրավարն և եթէ ոչ բոլոր Սուտանը, գէթ զԽարդում և շրջակայ գաւառները պաշտպանել : Թայմս կը պնդէ այս վերջին որոշման նշանակութեան վրայ, որ կը ցուցնէ թէ Անգլիա, թողլով իւր նախկին չէզոք դիրք, ուղղակի պատասխանատուութիւն կը ստանայ Սուտանի նկատմամբ. որովհետեւ զօրավար Կորտոն Խարդումի մէջ պիտի երեւի որպէս Անգլիոյ Ներկայացուցիչ, և անգլիական լրագիրք կը հասկցնեն թէ; այս տիտղոսով, Կորտոն զօրավարն Անգլիոյ կողմէ դրամի և մարդու պէտքերը պիտի ստանայ յարմար ժամանակին և տեղը, պատշաճապէս կատարելու համար իւր ստանձնած կարեւոր պաշտօնը :

Զօրավար Կորտոն, Լոնտոնի մէջ յունուար 21 թուականաւ հրատարակեալ տեղեկութեանց նայելով, ուղղակի Սուաքիմ պիտի երթար ջրանցի ճամբով : Ի Սուէզ պիտի տեսնուէր Եգիպտոսի անգլիական զօրաց հրամանատար Սըր Ուտի հետ, որոյ հետ համաձայնութեան մը պիտի գար ի մասին այն գործակցութեան զոր Եգիպտոսի անգլիական իշխանութեանց կողմէ պիտի գտնէ : Զօրավար Կորտոն պահանջած է որ ինք Անգլիոյ ներկայացուցիչը նկատուի և ոչ Եգիպտոսի կառավարութեան : Սուաքիմ համնելուն պէս, օգնում պիտի քաղէ իւր տեղական ծանօթութիւններէն և անձնական ազդեցութենէն : Հատէնտովայի ցեղին գլուխ Մուսա Երախտապարտ միացած էր Կորտոն զօրավարին, որովհետեւ նա, երբեւ Սուտանի կառավարիչ, Մուսայի երկու որդիքը մահուան պատիժէ մը ազատած էր : Մուսա Սուաքիմ պիտի կանչուի, և անոր ընկերութեամբը Կորտոն զօրավարը կը յուսայ Խարդում երթալ անմիջապէս : Հոն պիտի համախմբէ շրջակայ ցեղերու գլուխներն, և պիտի ծանուցանէ թէ ինք Անգլիոյ կառավարութեան կողմէ ղրկուած է ազատութիւն տալու իրենց, և բառնալու զէղծ պաշտօնեայներն և անթօշակ զինուորներն, որք ժողովուրդը կը կեղեքեն, ինչպէս նաեւ ամեն տեսակ բանդագանդիչներն որք պատուհասն եղած են երկրին : Պիտի յայտարարէ նաեւ թէ գերեվաճառք պարտի դադրիլ անպատճառ, և թէ ինք, Սուտանի մէջ իւր պաշտօնն աւարտելէ յետոյ, պիտի երթայ Քոնկօ, ի հարաւային Ափրիկէ, գերեվաճառն իւր կեդրոնավայրին մէջ ջախջախելու : Զօրավար Կորտոն չէ կարծեր թէ իւր պաշտօնն ի Սուտան' 4-5 ամիսէ աւելի տեւէ (*) : Խարդում չպիտի թողուի ամենեւին : Զօրավարն ինք արդէն այս կարծիքն յայտնած էր Բէլ Մէլ Կազէթի մէջ :

Խարդումէն նորագոյն տեղեկութիւններ կը գտնենք սա հեռագրին մէջ, որ քաղուած է առ Թայմս յուն. 21 թուով.

«Խարդումը պարպելու հրամանը վերջնապէս չէ տրուած դեռ, և հասարակութեան մէջ յայտնի չէ թէ այդպիսի հրաման մը տալու դիտում' կայ : Քաղաքային և զինուորական պաշտօնատարք կ'յիշեցունեն թէ առանց մեծ օգնութեանց, Խարդում անպաշտպանելի է : Բնակիչներէն անոնք որ մեծ քանակութեամբ վաճառք ունին համբարած, բնականաբար կ'ուզեն որ քաղաքն պաշտպանուի վերջին կէտ : Աստ գտնուող զօրաց համագումարն է 6,400, որոնցմէ 2,000ք գժգոհ են, և սեւամորթներուն վստահիլ անհնար է : Բոլոր պահապան զօրքեր թուլցած և վհատած է ամիսներէ հետէ թոշակ չվճարուելուն պատճառաւ : Պաշտպանելի հողային ամրութիւնք 8,000 մեդրոյ երկայնութիւն ունին : Արաբ ժողովուրդք, գերիներն և ծառայները, թուով իբր 25,000, պէտք է փրկուին՝ բանակը ճամբայ ելնելէն առաջ : Այս գործողութիւնը կատարելու համար միայն երկու փոքրիկ և հին շոգենաւեր կան : Նեղոսը ցած է հիմա, և մեծ շոգենաւ չկրնար բանիլ : Յայտնի կ'երեւի թէ Խարդումի պարպումն, եթէ որոշուի, ամիսներ պիտի տեւէ : Ապստամբք քաղաքին հարաւակողմն ամեն կէտերու վրայ կը համախմբին, և մեծ թուով կը գտնուին Խարդումի և Սեննարի միջեւ : Այսօր կ'իմանամ թէ Եգիպտացի Սալա պէյ Մուպամեայի մօտ, Կապոյտ Նեղոսի վրայ, ապստամբաց մէկ յարձակման յետս մղուած է : Լուրեր կան թէ մեծ թուով ապստամբք կուգան արեւմուտքէն : Հելլենական հիւպատոսը Խարդումէն կը մեկնի : »

Յուն. 22. Կապոյտ Նեղոսի արեւելեան եզերքը Խարդումէն մէկ ու կէս ժամ հեռի բնակող չէյխ մը, Մէհտիէն նամակ մը ստացած է հանդերձ Ռէմինկթոնի հրացաններով, ուստի ապստամբութեան կը հրաւիրէ իւր մարդիկը : Իրայ այս վիճակը կրնայ վնասել հեռագրական գծին : Շոգենաւով ասոր զօրք կը ղրկուի չէյխին բնակավայրը, հրացաններն ետ ուզելու, և հակառակ պարագայի մէջ, չէյխին գլուխն հըրկելու հրամանով »:

Այս տեղեկութիւններէ կ'երեւի թէ մինչեւ այն թուականը տակաւին Կորտոն զօրավարի պաշտօնը ծանօթ չէր ի Խարդում : Բայց կը յուսացուի թէ մի և նոյն ժամանակ Կորտոն զօրավարին ի Խարդում և Պէյքըր փաշային ի Սուաքիմ ներկայութիւնք մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ Արաբ ցեղերուն վրայ, որք տեսնելով թէ Անգլիա իւր ձեռքն առած է Սուտանի խնդիրն, պիտի դադրեցնեն իրենց յարձակողական շարժումներն, և միշտ հզօրագոյնին կողմը բռնելու արեւելեան սովորութեամբ, գուցէ Անգլիացի հրամանատարաց կողմը պիտի բռնեն ընդդէմ Սուտ Մարգարէին :

(*) —Հետեւապէս, անհիմն կը թուի մեզ "Էքսբրէս„ի խօսքն, որ Կորտոն զօրավարը Սուտանի "ընդհանուր կառավարիչ„ կ'անուանէ : Զօրավարն պէտք է նկատուի իբրեւ արտասովոր լիազօր պատուիրակ մը վասն պաշտպանման և բարեկարգման Խարդումի գաւառին և շրջակայից, որք կը կազմեն Սուտանի ընդարձակ երկրին Եգիպտոսի կից գտնուող ամենամօտ և ամենակարեւոր մասը : Ծ. Խ.

ՖՐԱՆՍԱ

Արմատական երեսփոխան Պ. Թալանտիէ, որոյ մասին երէկ տեղեկութիւններ հաղորդեցինք, անպարտ կը հռչակուի Ֆրանսայի երեսփոխանական ժողովոյ կողմէն : Ցանձնաժողովը տեղեկագիր կը բերէ թէ հարկ է ընդունիլ դատական նախարարի առաջարկը, և դատաստանի ենթարկել Պ. Թալանտիէ, սակայն Երեսփոխանական ժողովը 180ի դէմ 270 քուէով կը մերժէ այս առաջարկն :

Այս քուէն շատ ախորժելի չէ եղած պահպանողական հասարակապետականներուն, ինչպէս կ'երեւի երէկ եկած լրագիրներէն, և խիստ քննադատութեան կ'ենթարկուին այն փաստերէն շատերը, որոց յենլով Երեսփոխանական ժողովը տուած է իւր վճիռն : Այդ փաստերուն առաջինն է թէ Պ. Թալանտիէ, թէպէտ այդ թերթին տնօրէնն է, սակայն այդ Մորֆիի յօդուածը չէ կարդացած. հետեւաբար ինքն մեղաւոր չէ : Բայց կը պատասխանեն հակառակորդք, եթէ չէ կարդացած յանցաւորն ինքն էր, վասն զի կարդալու պարտականութիւն ունէր և պարտաւոր էր կարդալ :

Բայց կ'երեւի թէ երկու նկատողութիւններ ամենէն աւելի վճռական ազդեցութիւն ունեցեր են Երեսփոխանական ժողովոյ քուէին վրայ :

Այդ նկատողութիւններու առաջինն է թէ' Պ. Թալանտիէ երբէք կողմնակից չէ եղած որ Երեսփոխանք դատաստանի ենթարկուին : Նոյն իսկ երբ իւր անձնական հակառակորդաց նկատմամբ այդպիսի առաջարկութիւններ ժողովին ներկայացուած են Պ. Թալանտիէ անձնական նկատողութեանց չնայելով այդ առաջարկութեանց հակառակ քուէ տուած է, հետեւաբար, այժմ ինքն ալ իրաւունք ունի նոյնը պահանջելու :

Միւս նկատողութիւնը Պ. Քասանեակի կողմէն է : Պոնաբարթեան երեսփոխանը կը յայտնէ թէ ամեն անգամ որ ինքն դատաստանի ենթարկուած է, յետոյ աւելի համակրութիւն գտած է ժողովրդէն, նոյնը կրնայ պատահիլ և Պ. Թալանտիէի համար ալ : Ինչ որ ալ լինի, Պ. Թալանտիէ ազատ կը մնայ օրինաց տրամադրած պատիժներէն, և պահպանողական թերթերն կ'ըսեն, ուրեմն ամեն երեսփոխան թերթի մը կրնայ տէրը լինիլ, անսահման ազատութեամբ գրել, և ժողովուրդը ոճրագործութեան հրաւիրել, առանց երկիւղի, վասն զի երեսփոխան է, իսկ երբ պարզ անհատ մը գործէ այդպիսի յանցանք մը, անմիջապէս կ'ենթարկուի օրինաց սահմանած պատիժներուն, ուրեմն ո՞ւր է հաւասարութիւն :

ԱՆԳԼԻԱ

Պրէտլոյի խնդիրը դեռ չէ վերջացած : Նորթէմփթընի երեսփոխանը թէպէտ երեք անգամ խորհրդարանէն մերժուած է, բայց և այնպէս աղատախոհ երեսփոխանը Նէրկայ Նոատպշխանի բացման վերստին պիտի ներկայանայ խորհրդարանի սրահը և պիտի փորձէ պաշտօնական երդումը երդնուլ և բազմիլ իւր աթոռին վրայ : Նթէ զինքը վերստին արտաքսեն խորհրդարանէն, կրկին պիտի դիմէ իւր ընտրողաց' նոյն քուէն խնդրելու համար. իսկ եթէ զինքը խորհրդարանէն ներս չընդունին, այն ատեն հրաժարական պիտի տայ, Չիլթըրն հընտրէտի անուանական պաշտօնն ստանձնելով, և որովհետեւ երեսփոխան մը Անգլիոյ մէջ երբ կառավարական պաշտօն ընդունի, պարտաւոր է հրաժարիլ երեսփոխանութենէ և դիմել իւր ընտրողներուն վերստին ընտրուելու համար, այսպէս Պրէտլօ առիթ կունենայ վերստին դիմելու իւր ընտրողաց :

Իսկ եթէ առանց աթոռի երեսփոխան թողուն զինքն, այն ատեն, ամեն ինչ որ ալ ըլլայ, խորհրդարանին պիտի ներկայանայ և պիտի պահանջէ որ կա՛մ որոշեն թէ ինքն երեսփոխան չէ կարող ըլլալ և կամ թոյլ տան իրեն որ իւր պաշտօնը կատարէ :

—

Լոնտրայի պաշտօնական լրագիրը կը հաղորդէ թէ Թագուհին երբեմն շրջագայութեան կելլէ, բայց քանի մը վայրկեան միայն կրնայ ոտքի վրայ մնալ :

Նորին վեհափառութիւնը ուրիշ անհանգստութիւն չունի :

ՍՊԱՆԻԱ

Ի Մատրիտ պաշտօնական ակմբոց մէջ կը հաւաստեն այն զրոյցը թէ արտաքին գործոց նախարար Պ. Էլտուայէն օտար տէրութեանց քով գտնուող սպանիական դեսպանաց շրջաբերական չպիտի ուղղէ, վասն զի արդի նախարարութեան հետեւելիք արտաքին քաղաքականութեան բուն կէտերն ըստ բաւականին ծանօթ են արդէն : Կ'ըսուի նաեւ թէ նորընտիր նախարարութիւնը ազգային ժողովին պիտի ներկայացնէ առեւտրական դաշնադրոց վերաբերեալ ծրագիրը որք կանխաւ պատրաստուած են :

Փարիզի սպանիական դեսպան մարքիզ Մէրրանօ Յուն. 21 ին (Ն. Տ.) Բարիզ ուղեւորեցաւ, և 10 օրէն պիտի վերադառնայ ի Մատրիտ, հրաժարական տալով :

Սպանիոյ Թագաւորը Յուն. 9/21 ին իւր ներկայութեան ընդունեց Իտալիոյ դեսպանը :

Թագաւորը և դեսպանը սիրալիր տեսակցութիւն մ'ունեցան, և եր կուստեք արտայայտուած բանախօսութիւնք յայտնեցին թէ Սպանիոյ և Իտալիոյ կառավարութեանց միջեւ միշտ մտերմական յարաբերութիւնք տեղի ունեցած են :

ԱՒՍՏՐԻԱ–ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վարշաւիոյ պաշտօնական թերթը իւր վերջին թուոյն մէջ կը հաստատէ այն լուրը թէ' նոր տարիէն ըսկըսեալ Աւստրիացի հրէից պիտի արգիլուի Ռուսիոյ մէջ բնակիլ : Անոնք որ արդէն հաստատուած են Ռուսիոյ մէջ, պարտաւոր պիտի լինին կա՛մ ռուսական հպատակութիւն ընդունելու և կամ երկրէն դուրս ելլելու : Այս որոշումը հաղորդուեր է Աւստրիոյ կառավարութեան :

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

6

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԲԱՐՔԵՐ

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԱՌԱԳԱՍՏ. — ԱՐԿԱԾ ՏԵԼԵՄԱՔԱՅ.

«Հինգ վայրկեան յետոյ, մեծարգոյ Ճէսիտիէի երիտասարդ ընկերը սանդուղէն վար կ'իջնէր տարապայման ուրախութեան մը ամեն նշաններով : Քիչ մնաց որ առաջին աստիճանին սանդուղին գլխէն վար իյնար, ոտքը գայթելով :

— Իմս է՛ . . . մրմնջեց քանիցս, սանդուղին վանդակապատը (բարմագլըխ) նորէն բռնելով : Կը սիրէ զիս . . . . Քրոֆիչ գնդապետին գործը լմնցաւ . . . . Հրեշտակային արարած . . . . :

Եւ նոր եկող կառախմբին հասնելու համար կայարանին փայտեայ սանդուղին աստիճանները չորս առ չորս վեր ելած ժամանակ, քթին տակէն եռանդեամբ կ'երգէր.

Նա իմս է թռչունիկ
Նա իմս է սիրունիկ.

Եւ Քոթըն Էքոլանքի կայարանը կառախումբէն վար իջած ժամանակ, տոլար մ'ողորմութիւն տուաւ Իր-

Գ.

«Սուիֆթ Էնտ Սիւր Սթիմ Նէվիկէշըն Քըմբէնի» ընկերութեան գրասենեակին դուռը Օպրոդուէյի փողոցին մէջ կը բացուէր : Հսկայաձեւ ազդագրեր Գոլէֆօրնիա շոգենաւուն մեկնումը կը ծանուցանէին, որ մեր կամ այլ մոլորակի մը որ և իցէ մէկ ծովուն վրայ գտնուող շոգենաւուց ամենէն գեղեցիկն, ամենէն մեծն, ամենէն ճոխն, ամենէն շքեղն, ամենէն ապահովն, ամենէն արագընթացն, ամենէն անընկղմելին, ամենէն հանգստաւէտն, և ի մի բան ամենէն ամերիկեանն էր : Իւր արագութիւնն անզուգական է. իւր խոհանոցն' ընտիր, և իւր տատանումն, երբ ուզէ տատանիլ, փոխանակ ծնունդ տալու այն սոսկալի, աներ և ընդհանրապէս անխիթեալ հիւանդութեան, որ ծովահարութիւն անուամբ ծանօթ է, թեթեւ և հեշտալի թմրութիւն մը սիրուն երազ մը կը հայթայթեր, ուսկից մարդ աւելի հզօր և աւելի ժիր դուրս կելնէր, իբրեւ գիւղագնացութենէ մը կամ ամենէ համբաւաւոր ջերմուկներու մէջ երեք շաբթուան դարմանումէ մը :

Բելոթրոնկի, Բիւֆոսն երկրաչափին, Բաթսպրոթ հնարագէտին պէս մարդիկ և այլ երեւելի դիտունք :

— Տրտում էք, պարոն, ըսաւ ընկերութեան գործակալը, խօսքը Տելեմաքին ուղղելով : Զափազանց ուշ կը հասնիք : Առաջին դասուն վերջին խցիկն հիմա հեռագրաւ վարձուեցաւ Սան-Ֆրանչիսքոյէն ազնըւականի մը համար, որ երեք օրէ ի վեր երկաթուղւոյ կառախումբով կը ճամբորդէ, և եթէ տէրը կամի, մեր շոգենաւուն մեկնելէն 4-5 ժամ առաջ պիտի հասնի : Կուզէ՞ք ձեր անունը գրել տալ այն պարագային համար, երբ կառախումբը գիծէն դուրս ելնելով աղնուականը չպիտի կրնայ հասնիլ : Ապա թէ ոչ, կրնամ խցիկ մը տալ ձեզ Բէթիւքի շոգենաւուն մէջ, որ կատարելապէս Գալիֆօրնիային կը նմանի և որ 15 օրէն պիտի մեկնի : Մեր տեղերուն երկու երրորդն կանխաւ վարձուած են արդէն :

— Տասն և հինգ օրէ՞ն, ըսաւ Տելեմաք, մեր հարիւր հազար տոլարն իրօք պիտի վտանգուի, եթէ հոն չըգտնուիմ Գ. Ճէքըրնի վրայ հսկելու համար :

կան առագաստը» կուտայի ձեզ :

— Է՛հ, գոչեց Տելեմաք, կ'ըսէք թէ . . .

— Հաճեցէք ակնարկ մը ձգել այս յայտարարութեան վրայ, կրկնեց գործակալը, տալով քարտէս մ'երկնցնելով անոր :

Տելեմաք առաւ զայն և կարդաց,

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԱՌԱԳԱՍՏ

Նորապսակ ամոլից համար, կենակցութիւնն սկսելու և մեղրալուսնոյ անհրաժեշտ ուղեւորութիւնն ըսքանչելի պայմանաց մէջ կատարելու ամենէն հեշտալի, ամենէն տրամաբանական, ամենէն գործնական, ամենէն վայելուչ, ամենէն ապահով, ամենէն շքեղ, ամենէն բանաստեղծական, ամենէն պաշտելի, ամենէն ազգային և մեր երկրին ու դարուն ամենէն արժանաւոր եղանակն է անշուշտ Գոլէֆօրնիա, Բէնբէ–ոլ կամ «Սուիֆթ Սիւր Սթիմ Նավիկէշըն Քըմբէնի» ընկերութեան մէկ ուրիշ շոգենաւը նստիլ, վարձելով անդ հիանալի և գեղեցկական ԱՌԱԳԱՍՏը, պալատական խուց, որ մասնաւորապէս կահաւորեալ է և ունի ինչ որ սիրոյ

պաստառովք. չքեղ տեսարան ովկէանի վրայ. գին կարի չափաւոր. — 1,500 տոլար :

ԳԻՏԵԼԻՔ. — Իւր փառաւոր և հանգստաւէտ կահաւորմամբ, շոգենաւին կեդրոնը կանգնած լինելովն և ամեն անհաճոյ տատանումէ խոյս տալու համար ձեռք առնուած զգուշութեամբք, «Ամուսնական առագաստն» արժանի է մասնաւորապէս յանձնարարուելու այն կանանց, որք' իրենց յղութեան հակառակ' ուղեւորութիւն մ'ընելու հարկադրուա' ենՔալիֆօրնիոյ և Քէնթիւքի շոգենաւուց կցեալ Քիլմէն և Պըրինկսաէյթ անուն բժիշկներն իրաւամբ տիեզերական համբաւ կը վայելեն : »

— Լրագրաց մէջ հրատարակել տալու փորձն ալ մեր վրայ կ'առնունք, կրկնեց գործակալը, տեսնելով որ Տելեմաք կը վարանէր : Միշտ շողոքորթական և գրեթէ միշտ օգտակար է ծանուցանել հասարակութեան թէ մարդ իշխանի մը պէս ուղեւորելու համար 1500 տոլարին չնայիր, (և իրօք չնչին գումար մ'է) : Թագաւորական և կայսերական չո-

ցիկ բան չկայ : Արձանագրեցէ՛ք «Պ. և Տ. Տըրքի, Բիլշառտ վաճառատուն, Տըքի և ընկ. 18 թիւ, Բիրլ փողոց» : Եւ աւասիկ 1500 տոլարի չէք մը :

— Նո՞ր ամուսնացեալ էք . . . հարցուց գործակալը, խոհական և միանգամայն չարամիտ ժպիտով մը, առաջին կարգի ժպիտով մը :

— Առաւօտուն պիտի ամուսնանամ, մեկնելէն երկու ժամ առաջ, Ս. Պօղոսի մատրան մէջ և ձեռամբ Հայր Սթըոնկըլտի, պատասխանեց Տելեմաք, ձեռները շփելով, մինչդեռ գործակալը ժպտելով արագապէս կը նշանակէր բռած խօսքերը :

Դ.

— Կէս օրին քառորդ ժամ կայ, ըսաւ յարգոյ Ճէսիտիէ Բիլշարտ, իւր ժամացոյցը նայելէն յետոյ, պիտի համարձակիմ դիտել տալ իմ Տելեմաք բարեկամիս թէ իւր սիրուն խօսեցեալն երեք քառորդ ժամ յապաղած է :

Տելեմաք սպասելէն ձանձրացած, մեծաքայլ կը ճեմէր սենեակին մէջ, որ

ՄԻԱՑԵԱԼ–ՆԱՀԱՆԳՔ

Վերջին օրերս Ամերիկայի մէջ բազմաթիւ տարեդարձներ տօնուեցան, և ի մէջ այլոց՝ Ամերիկայի Հանրապետութեան առաջին Նախագահ Վաշինկթոնի հրապարակային կեանքէ քաշուելու տարեդարձը։

Այս առթիւ ճնծոյքներ տրուեցան և Հանրապետութեան Նախագահն՝ որ ներկայ էր Ֆիլատէլֆիոյ մէջ Նիւ–Ինկլէնտ ընկերութեան տրուած սեղանին, կարճ բանախօսութիւն մ'ըրաւ, յորում փարատելով այն ամեն կասկածներն, որք յարուցեալ էին, երբ ինքը Դեր-Նախագահութեան պաշտօնին ընտրելի ներկայացած էր՝ թէ ինքն Ամերիկայի մէջ չէ ծնած և հետեւաբար Նախագահ չկրնար ըլլալ, յայտարարեց թէ ինքն ալ Նոր Անգլիոյ զաւակ է, թէեւ Իռլանտական սերընդէ։

ՌՈՒՍԻԱ

Բեթրպուրկէն յունվար 24 թուով հեռագիր մը Ալկէմայնէ Ցայթունկի քաշուած, Կոմս Լորիս Մելիքովի ապաքինած ըլլալը կը ծանուցանէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն իմանալով, որ Ասլանեան վեհմ. Ստեփան փաշա Գահիրէէն մայրաքաղաքս ուղեւորելու կը պատրաստուի, շաբաթ օրը հեռագրով խնդրեր է Նորին վսեմութենէն, որ սպասէ Պատրիարքարանէն առ ինքն ուղղեալ վերջին գրոյն հասնելուն։ Ցայտնի է, թէ անցեալ շաբթու Քաղաքական Ժողովոյ որոշմամբ գրուեցաւ առ Ստեփան փաշա՝ որ բարեհաճի Տ. Մեսրովպ Ս. Արքեպիսկոպոսի պահանջից խնդրոյն վերջնական կարգադրութենէն յետոյ ելնել Գահիրէէն։

Կիլիկիոյ վիճակայնոց կողմանէ Տ. Մկրտիչ կաթողիկոսին դէմ գանգատանաց ընդարձակ հանրագրութիւն մը հասած է այս օրերս ի Պատրիարքարան։

Ազգային վարչութիւնն որոշած է՝ կրօնական ժողովոյ երեք անդամոց հրաժարումն ըստ օրինի ծանուցանել առաջիկայ ուրբաթ օրն Ազգային ժողովոյ, և առաջարկել երեք նոր անդամոց ընտրութիւն։

Քաղաքական ժողովն վաղը Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ պիտի ընէ իւր սովորական նիստն։ Կ՚ըսուի, թէ հրաժարեալ անդամք անդրդուելի կմնան առաջի ամենայն յորդորանաց։

Եկեղեցական առանձնաշնորհմանց խնդրոյն վրայ Պատրիարքարանէն առ Բ. Դուռն մատուցեալ վերջին գրոյ՝ պարունակութիւնը հասարակաց բաւական ջերմ խօսակցութեանց ու դիտողութեանց առարկայ եղած է, և Պատրիարքարանն մինչեւ իսկ կը մեղադրուի թէ ոչ–քաղաքագիտական պահանջումներ ըրած է կայսերական կառավարութենէն։ Պատճառը՝ ազգային լրագրոյ մը այն քաղուածն է, զոր քանի մ'օր յառաջ Մշակ լրագիրն ալ հրատարակած էր, և որ ինչպէս ծանուցինք երէկ՝ Պատրիարքարանի բնագրին համեմատ չէ, և մինչեւ իսկ էական կէտերու մէջ կը տարբերի։ Շատ հաւանական է, որ Պատրիարքարանը տեսնելով այս վիճակն, հարկ անհրաժեշտ համարի հերքել ի պաշտօնէ, եթէ դարձեալ պատշաճ չհամարիր ի հրատարակութիւն տալ գրոյն ամբողջ պատճէնը։

Շաբաթ օր Պոլսէն մեկնեցաւ Ց. Շաւարշ էֆէնտի որ մայրաքաղաքս կը գտնուէր երկու ամիսէ ի վեր։ Շաւարշ էֆ. Երզնկայի Ընկերական վարժարանի Տեսչութեան Ատենապետն է և եկած էր Պոլիս այդ վարժարանի տարեկան յիսուն ոսկի բացը գոցելու միջոց մը գտնելու նպատակաւ. իւր աշխատութեանց մէջ յաջողեցաւ. Սովելոց Ցանձնաժողովը և Բարեգործական ընկերութիւնը յանձնառու եղան այդ գումարը երեք տարի շարունակ վճարել։

Տրապիզոնի Հայ–Հռոմէականաց Առաջնորդ Գեր. Հ. Պօղոս Մառմառեան և Կարնոյ Առաջնորդ Գեր. Ստեփան Արք. Մելքիսեդեկեան շաբաթ օր մայրաքաղաքս հասան Լոյտի շոգենաւով։

Կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցութեան համար, հեռաւոր վիճակաց առաջնորդաց գրուած շրջաբերականին պատճէնն է.

Գերապատիւ Սիրելի եղբայր ի Քրիստոս.

Ինչպէս յայտ է Ձերդ Գերապատուութեան, Արարատեան Մայր Աթոռն Սրբոյ Էջմիածնի վախճանմամբ Տէր Գէորգ Դդ. հոգելոյս Հայրապետին ամենայն Հայոց դատարկ է, և նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի։

Ազգային Երեսփոխանական ընդհանուր ժողովն այս անգամ ևս կաթողիկոսական ընտրութեան եղանակն ի նկատի առնլով՝ յետ լուրջ խորհրդածութեանց և բազմակողմանի տեսութեանց որոշեց ըստ եղանակի 1866 ամի մասնակցել կաթողիկոսական ընտրութեան, միայն կաթողիկոսական ընտրելեաց ցանկի պատրաստութեան համար որոշեց որ ինչպէս մայրաքաղաքիս մօտակայ վիճակաւորք, առաջնորդական Տեղապահք և Վանահարք կը մասնակցին, նոյնպէս և հեռաւոր վիճակաւորք, Առաջնորդական Տեղապահք և միաբանութիւն ունեցող Վանահարք, նաև անպաշտօն Եպիսկոպոսունք մասնակցին նոյն ցանկին պատրաստութեան, և ընտրեց կաթողիկոսական Նոր Ցանձնաժողով մը, և նմա յանձնեց ընտրական գործողութեանց հսկողութիւնն և գործողութիւնը։

Արդ՝ խորհրդակցութեամբ կաթողիկոսական Ցանձնաժողովոյ նկատելով որ Ձեր վիճակն առաջնորդական հեռաւոր վիճակներէն մին է, սոյն պաշտօնով կը հրաւիրեմք զԳերապատուութիւն Ձեր որ իբրև թեմակալ առաջնորդ կաթողիկոսական ընտրելեաց փակեալ ցանկի քուէարկութեան մասնակցի հետևեալ եղանակաւ։

Ա. Ձեր քուէն կնքամոմով կնքեալ յատուկ պահարանի մէջ ամփոփէք, և նոյն պահարանին վրայ միայն նշանակէք ուղղակի Ձեր անունն և Ձեր պաշտաման տիտղոսն։

Բ. Նոյն քուէթուղթը Ձեր մի այլ պաշտօնական գրոյն մէջ ներփակեալ պէտք է լինի։

Գ. Ձեր նոյն քուէթուղթն պէտք է յղէք ի Պատրիարքարան մինչ տարւոյս մարտ ամսոյ չկիզըն։

Որպէս զի պատրաստ գտնուի Ձեր քուէն ի 12րդ օրն նոյն ամսոյ, յորում աւուր պիտի գումարի Եկեղեցական վիճակային ժողովն ընտրելի եպիսկոպոսաց փակեալ ցանկը քուէարկելու. հետևաբար այն քուէթուղթք որք մինչ ցորոշեալ օրն պատրաստ չեն գտնուիր, վճռուած են անընդունելի լինել։ Ընդ գըրոյս յղելով առ Գերապատուութիւն Ձեր՝ Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյս բոլոր Եպիսկոպոսաց ցուցակն, կարեւոր կը համարիմք յիշեցնել առաւել ի գիտութիւն, թէ 1866 ամի կաթողիկոսական ընտրութեան համար եկեղեցական վիճակային ժողովն եօթն ընտրելի Եպիսկոպոս ներկայացուցած է Ազգ. Երեսփոխանական Ընդհանուր ժողովոյն, ըստ այնմ ազատ է և Ձեր Գերապատուութիւն մինչ եօթն Եպիսկոպոս նշանակել իւր քուէթղթին մէջ։

Ծանուցանելով զայսոսիկ Ձերումդ Գերապատուութեան, վստահ եմք որ Ձեր ընտրողական իրաւունքն պիտի փութայք գործադրել, խնդրելով միանգամայն և ի Հոգւոյն Սրբոյ, որ առաջնորդէ Եկեղեցական վիճակային և Ազգային Երեսփոխանական ընդհ. ժողովոյ՝ յընտրութիւն արժանաւորագոյն Եպիսկոպոսի ի յաջորդութիւն մեծի Աթոռոյ Սրբազան Առաքելոյն Թադէի և Բարթուղիմեայ, և Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին։

1 Յունվար 1884

Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կոստանդնուպոլսոյ

Մնամք Գերապատ. Ձերում
Աղօթարար

ՇԱՏԱԽՈՒ ԱՐԿԱԾՆԵԱԼՔ ԵՒ ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Վանէն, 25 Նոյեմբ. թուով կը գրեն.

Այս գարունին, թէ՛ Կ. Պոլսի և թէ հայ Տփղիսի լրագիրներ գոյժ տուին թէ մի սոսկալի ուսին (ձեան հիւս) իջնելով լեռնէն, Շատախի Թաղ կոչուած գիւղաքաղաքին մի մասը հիմնայատակ արած է և բազմաթիւ հայեր փլատակներին տակ թաղուած են։ Կ. Պոլսի Ազգային ժողովին մէջ երեսփոխանները հարցումներ և հարցապնդումներ արին այս աղէտի նըկատմամբ և ստիպեցին սովելոց Ցանձնաժողովին որ փութայ փոքր ի շատէ օգնութիւններ հասցնել մեռնողների ընտանիքներին և վնասուածներին։ Շատախը Վանի հարաւակողմն է ուր կը բնակին կորիճ, աշխատասէր և արհեստագէտ հայ գիւղացիներ (Վանի Մաշլախ կոչուած բրդեայ գործուածքը որ ջրի անթափանցիկ է և մինչեւ Կ. Պոլիս և Եգիպտոս կուղարկուի, Շատախի գիւղացիներն կը շինեն)։ Շատախ Աղթամարայ կաթողիկոսի թեմն է և իւր եկամուտի գլխաւոր աղբիւրներէն մին. բայց ի՞նչպէս վարուեցաւ կաթողիկոսը իւր այդ վնասուած հօտին հետ։ Գնաց նստաւ Շատախ երկար ժամանակ. մեր Պատրիարքարանէն և ուրիշ տեղերէ օգնութեան համար ղրկուած փողերը իր ձեռքով բաժնեց գիւղացիներին (Աստուած գիտէ թէ իրեն համար ալ ո՞րչափ բաժին հանած է այդ փողերէն)։ Բայց այն 5–6 ամիսներ որ անցուց խաչատուր կաթողիկոս Շատախի մէջ, աչադին ծախքերի դուռ բացին խեղճ գիւղացիներին համար որք թէև իրենք վնասուած, հազիւ թէ ցամաք հացով կարող էին ապրել, ստիպուած էին հիւրասիրել կաթողիկոսը որին առջև պէտք էր ամեն օր երկու անգամ 10–12 տեսակ կերակուրներ հանել և կաթողիկոսին իւր հետ պտըտցուցած 20ի չափ ձիաւոր մարդերին կերակրել իրենց ձիերով միատեղ ձրիապէս։ Արդէն Շատախի Թաղին մէջ ուր կաթողիկոսը ամիսներով մնաց ձրիապէս կեանք վարելու համար, հազիւ թէ 150 տուն հայ կայ, խեղճ և թըշուառ ընտանիքներ։ Ով որ կաթողիկոսի ո և է հրամանին մի փոքր անհնազանդ լինի, դաւազանի հարուածների տակ չարաչար կը ծեծուի և այնուհետեւ յանձնուելով կառավարութեան բանտին մէջ կը քաւէ իւր յանցանքը։

Այս դրութեան մէջ, ինքնին հասկանալի է որ խեղճ գիւղացին որչափ ալ աղքատ լինի, պարտաւոր է իւր կայք և ստացուածք ծախելով պատուասիրել կաթողիկոսին։ Թէ ինչ անօրինակ անգթութեամբ վարուած է Խաչատուր կաթողիկոս Շատախցիներին հետ, սրանից կարող է իմանալ ընթերցողը որ փլատակների տակէն հանուած մեռելների զգեստները կողոպտեր և չէ հաւաներ յանձնել նոցա թշուառ ընտանիքներին որք առանց բնակարանի, առանց հացի և առանց զգեստի մնացած են այժմ։ Այո, սրբազան կաթողիկոսը խիղճ չէ արեր խըլել ընտանիքների ձեռքից իրենց ընկերոջ հագուստները և այդ արիւնաթաթախ զգեստներ վեհարան փոխադրելով լուանալ տուած է որ յարմար առիթով ծախէ և փող դիզէ իւր համար։ Նորին սրբազնութիւնը այդ խղճալիները թաղելու համար վարձատրութիւն ստացած է բռնի։ Խեղճ գիւղացի հայ կինը իւր սիրելի ամուսնի և զաւակների մահը ողբայ, թէ նոցա թաղման ծախքը ճարելու վրա մըտածէ։

Խաչատուր կաթողիկոս բաւական չը համարիր իր անձնական պատճառով գիւղացիներին արած աչադին ծախքերը և կելնէ «Դպրոց պիտի շինեմ ձեզ համար» ասելով, 200 օսմ. ոսկիի չափ բռնի կը հաւաքէ Շատախի գիւղացիներէն որք ուտելու հաց և պատսպարուելու տուն չունենալով անճար են մնացեր։ Այդ հաւաքած գումարի քառորդը միայն կը ծախսէ դպրոցի շինութեան. իսկ մնացածը մինչեւ այժմ կը բնակի դեռ կաթողիկոսի գրպանը. Չը գիտեմ թէ ի՞նչ անուն պէտք է տալ մի այսպիսի գործի, թէև ինք Սրբազան կաթողիկոսը կը պարծի իւր աչրածի վրա և կուզէ փառաւորուիլ իբր ուսումնասէր եկեղեցական, իւր թեմին մէջ դպրոցներ բացող կաթողիկոս։ Մեր մէջ պակաս չեն այդպիսիներ որք մէկ ամբողջ կով կը գողնան և նորա չորս ոտքը չորս աղքատի ողորմութիւն տալով, կը յաջողին իրենց անուն բարերար հրատարակել տալ։

Խաչատուր կաթողիկոս չը նայելով որ իւր վիճակի բնակիչներ յետին աղքատութեան և թշուառութեան մէջ կը գտնուին, չը նայելով որ արդէն իւր իրաւասութեան տակ գտնուած վանքերը անկարող է կառավարել և Աղթամարի վանքի մէջ անգամ մի նախակրթական դըպրոց չը կայ, կուզէ իւր իրաւասութեան տակ գրաւել Ռշտունեաց Նարեկայ վանքը որ Էջմիածնի թեմն է։ Վանահայր Ցովհաննէս Վարդապետ Պէզազեան ձեռք բերելու համար Նարեկայ վանքը, իւր իրաւասութեան տակ հրատարակելով զայն. Նաեւ սպառնական նամակներ կը գրէ Հայրիկին որ չը համարձակի այլ ևս վանահայր ղրկել այն տեղ, իբր թէ պատմական փաստերով հաստատելով որ Նարեկի վանքը Աղթամարի թեմ է և ոչ թէ Էջմիածնի։ Նամակ կը գրէ նաև Վալի փաշային թէ Հայրիկ ուզելով Ռուսաստան նստող կաթողիկոսի թեմը ընդարձակել, կը յափշտակէ կառնէ իւր իրաւասութեան տակ Նարեկի վանքը որ դարերէ հետէ Աղթամարի կաթողիկոսին կը վերաբերի։ Մի և նոյն ժամանակ կը խնդրէ Վալի փաշայէն որ իւր բարձր հրամանով պաշտպանէ Աղթամարի իրաւունքը Էջմիածնի դէմ։ Վալի փաշան այնչափ խոհեմ կը լինի որ բաւական կը համարի այդ նամակը ցոյց տալ Վանի Առաջնորդին և նորա ուշադրութիւնը հրաւիրել. բռնի միջոցների դիմել հարկ չտեսներ, ինչպէս որ խնդրած էր կաթողիկոսը։ Հայրիկ այս եղելութիւնը տեղեկագրած է պատրիարքարան որմէ եկած վճռական հրամաններին համեմատ Խաչատուր կաթողիկոս հեռացաւ Նարեկի վանքէն, սպառնալիքներ ուղղելով Հայրիկին։ Սակայն դեռ կը շարունակէ իւր մեքենայութիւններ . . . ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լրագիրը մինչև մամուլ դրուած ժամանակ ոչ Ռուդերի և ոչ Հավասի քաղաքական և դրամական հեռագիրներն հասած չէին։

—

Սուլէյմանիյէի նախորդ կառավարիչ Ջիվէր փաշա՝ Ս. յարնի կառավարիչ կարգեցաւ։

—

Միւթէմայիզի ատեհան տրուեցաւ ոստիկանութեան պաշտօնատան համարակալ Աղիզ պէյի։

—

Գաղատիայէն հեռագրուած է, թէ կայսերական ներման արժանացեալ Ակեահ էֆէնտի երէկ առաւօտ ի Պոլիս ուղեւորեցաւ։

—

Վագթ կը գրէ այս առաւօտ, թէ Նիշէն 28 մահմետականաց ստորագրութեամբ հանրագիր մը կը գանգատի ընդդէմ կառավարութեան Սերպիոյ, ծանուցանելով թէ կը հալածուին և կը զրկուին մահմետականք, թէ նոցա սեպհականութեան իրաւունքն և երկրագործական աշխատութիւնք զանազան դըժուարութեանց կ'ենթարկին, և թէ՝ Ցարութիւն էֆէնտի անունով մէկը թէպէտ ի քննութիւն ղրկուած է, բայց նա ալ ո՛ր և է խնդրոյ կարգադրութեան համար փոյթ չտանելով, անձնական շահուն հետամուտ կը գտնուի։

—

Պօլսոյ վաճառականական սենեակի վարչութեան անդամոց մէկերորդ մասին փոփոխման համար երկուշաբթի օր հրաւէր եղած էր՝ առեւտրական պաշտօնատան մէջ գումարուելու, սակայն մեծագոյն մասն ներկայ չգտնուելուն պատճառաւ՝ առաջիկայ երկուշաբթի աւուր մնացեր է։

—

Անցեալ օր Բերայի Ցոյն տիկնանց Աղքատասիրական ընկերութեան կողմանէ՝ ինկաստ Թաղային աղքատ ուսումնարանաց և ուսանողաց, տըրուած պարահանդէսէն 600 օսմ. ոսկի զուտ հասոյթ գոյացաւ։ Ցիշեալ ընկերութիւնը կազմող ազնիւ տիկ. նանց մարդասիրական ջանքերն ամեն գովեստից արժանի են։

—

«Ավկի» լրագրոյն առած մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով՝ Ն. Կայսերական վեհափառութիւնը՝ Կրետէի կուսակալ Վսեմ. Ֆօտիատէս փաշային արժանիքը գնահատելով՝ բարեհաճեր է սոյն կարեւոր կղզւոյն կառավարութիւնը, վերստին հընգամեայ շրջանաւ, Նորին վսեմութեան յանձնել։

—

Լորանտոյի տունը վաճառականութեան նախարարութեան հանքաց [illegible]

Աթէնքի Ակրոպոլիս լրագիրը գըրած էր թէ, «Երուսաղէմի Օրթոտոքս Պատրիարք Նիկոդիմոս Սրբազանի Պերադին նկատմամբ ճշմարտութիւնը սա է։ Այդ Պերադ խմբագրուած է ըստ Նախկին Պերաթներու, առանց փոփոխման, բայց այնպիսի պատճառներով որք յայտնի չեն, Ն. Սրբազնութեան չէ յանձնուած երբ Կ. Պոլիսէն կը մեկնէր։»

Ֆօր տիւ Պօսֆօր իւր Աթէնքի պաշտօնակցին այս տեղեկութիւնը կ'ուղղէ սապէս. «ըստ մեր մասնաւոր տեղեկութեանց, Մեծ–Եպարքոսը խնդրեր է Նիկոդիմոս Սրբազանէն քիչ մը ժամանակ համբերել, ըստ որում Բ. Դուռը, ներկայ պարագայից մէջ, չկրնար պաշտօնապէս հաստատել զինք իւր պատրիարքական պաշտաման մէջ։ Ուրեմն, ճըշմարիտ չէ թէ Ն. Սրբազնութեան Պերադը խմբագրուած լինի։»

—

Պահրի փաշայի դատաստանին նկատմամբ առնուած նորագոյն տեղեկութեանց նայելով, այս գործը քննելու պաշտօն ունեցող հարցաքննիչ դատաւորք Պահրի փաշայի անպարտութեան վճիռ տուեր են, բայց Պետական խորհրդոյ դատական ճիւղին ընդհանուր դատախազն այս վճիռը մերժեր է, յիշելով թէ հարցաքննիչք սխալ մը գործած են Պահրի փաշան չհարցաքննելով քանի մը կէտերու վրայ, զորս ընդհանուր դատախազն յոյժ կարեւոր կը համարի։ Հետեւաբար, գործն ի նորոյ ղրկուած է հարցաքննիչ դատաւորաց առջեւ, որք աւելի մանրամասն և աւելի կատարեալ հարցաքննութիւն մը պիտի կատարեն։

—

Կը հաւաստեն թէ կայսերական կառավարութիւնը կը խորհի երկաթուղի մը շինել Դամասկոսէն ի Հիճազ։ Կը կարծուի թէ այս շինութեան պէտք եղած դրամագլուխը Թուրքիոյ մէջ իսկ կարելի է գտնել։

—

Եգիպտոսի լրագրաց խօսքին նայելով, Խտիվին կառավարութիւնը Բ. Դրնէն արտօնութիւն ստացած լինելով, որոշեր է Թրքական երկու զօրագունդեր կազմելով աւելցնել անմիջապէս եգիպտական բանակին վրայ։ Այդ գունդերուն իւրաքանչիւրն 1,000 մարդէ պիտի բաղկանայ։ Էճիբշըն Կազէթ կ'ըսէ թէ այս մարդոցմէ 1,700ն արդէն պատրաստ են։ Ասոնք Թուրքիոյ մէջ գրուած են, ուր մնացեալ 300ն ալ գրել կ'առաջադրուի։ Խտիվական բանակին բարձրաստիճան սպայներէն Զօհրապ պէյ ի Կ. Պոլիս գալուստն այս զօրք գրելու գործին համար է եղեր։

—

Կը լսենք, թէ Սէլանիք–Միդրովիձայի Օսմ. երկաթուղւոյ գծին Սերպիոյ երկաթուղեաց հետ Նիշի կողմը միացման, և հետեւաբար Աւստրիոյ երկաթուղեաց կցման նկատմամբ համաձայնութիւն գոյացած է Պ. Հիրշի և Օսմ. կառավարութեան միջեւ։

—

Կը լսենք թէ ամսոյս 16ին Բիոս կղզւոյ շրջակայքը սաստիկ փոթորկի մը միջոցին թայֆուն (խողովակ) մ'իջնելով, մեծ վնաս տուեր է կղզւոյն, շէնքեր կործանելով, ծառեր արմատախիլ ընելով, ևն. բայց բարեբախտաբար մարդոյ կորուստ չկայ։

—

Ստանտըրտ կը ծանուցանէ թէ Բ. Դուռն իմացուցած է Խտիվին կառավարութեան, թէ չկրնար հողային փոփոխում ընել Սուտանի մէջ առանց վեհապետական կառավարութեան հաւանութեան։

—

Կը հաւաստեն թէ բարձրագոյն հրամանաւ ժամանակի Անգլիացի սպայից պայմանագրութիւնք վերանորոգուած են։

—

Կը հաւաստեն թէ Ամերիկայի միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը վաճառականական [illegible]

[illegible]

իւր հպատակաց Տաճկաստանի մէջ կալուածատէր ըլլալու մասին բանակցութեան մտած է Բ. Դրան հետ։

—

Օսմ. բանակին վերակազմութեան պաշտօն ունեցող Քէօհլէր փաշա շաբաթէ մ'ի վեր ժամանտենդի ենթակայ է։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՆԵՐ

Նէօլոյօ շաբաթ աւուր թերթին մէջ ազգային առանձնաշնորհութեանց նկատմամբ Մշակ լրագրոյն հրատարակածներուն պատասխանելով՝ կ'ըսէ թէ, Ցունաց Ազգային Խառն Ժողովոյն և Ս. Սինոդին միջեւ բնաւ տարաձայնութիւն ծագած չէ առանձնաշնորհութեանց իրաւախոհութիւն մ'ընելու մասին, այլ ընդհակառակն կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ երկու վարչական մարմնոց մէջ, որոնք կրկնակի վճիռներով և պաշտօնապէս հռչակած են թէ «անկարելի է որ եկեղեցական բարձրագոյն վարչութիւնն իւր նախկին կանոնաւոր ընթացքը վերստին ստանայ, եթէ Պատրիարքին հրաժարումն հրաւիրող պատճառները չվերցուին»։ Անոնք որ կը կարծեն թէ առանձնաշնորհութեանց մասին՝ կարելի է իրաւախոհութիւն մը լինիլ, կ'երեւի որ խնդրոյն բնութեանը թափանցած չեն, վասն զի իրաւախոհութիւն կը լինի այնպիսի խնդրոյ մէջ որք հակաճառութեանց ենթարկեալ լինելով՝ յերկոցունց կողմանց զիջում և զոհողութիւն կը պահանջեն. սակայն առանձնաշնորհութեանց խնդիրն այն տեսակներէն չէ, այլ այնպիսի խընդիր մ'է որ յերկոցունց կողմանց եւս հռչակեալ է թէ «Պատրիարքարանին ստացած առանձնաշնորհութեանց ամենափոքրիկ մասն անգամ անվնասելի է,» և թէ «նոցա անխախտ հիմունքն են բարձր Պերաթներուն պատուէրներն, Խաթթի Հիւմայունիւներով բացատրեալ բարենորոգմանց տրամադրութիւնքն և Պատրիարքարանին կանոնադրութիւններն»։ Միակ տարաձայնութիւնն այն է թէ, ըստ Պատրիարքարանի՝ կառավարութեան ըրած վերջին փոփոխութիւնքն՝ առանձնաշնորհութեանց հիմունքը շարժելով Պատրիարքին հրաժարումն անհրաժեշտ և եկեղեցական վարչութեան պաշտօնն անկարելի կացուց, և ըստ Բ. Դրան սոյն ընթացքն անվնաս կը համարուի բոլորովին Թուրքիոյ մէջ բնակող քրիստոնեայ ազգաց առանձնաշնորհութեանց մասին։ Այս կերպով բացատրուած է խնդիրն անցեալ տարւոյն փետր 18էն մինչեւ 19 դեկտ. Պատրիարքարանի և Բ. Դրան միջեւ փոխանակեալ թագրիրներով և թէզքէրէներով։ Ուստի, քանի որ խնդիրն այսպէս բացատրուած է և միանգամայն Պատրիարքարանին առանձնաշնորհութեանց անխախտ պահպանման սկզբունքն յերկոցունց կողմանց ընդունուած է, ո՛չ ընդհանուր և ո՛չ մասնաւոր իրաւախոհութեան պէտք մը կայ, ըստ որում, որպէս ըսինք, կայսերական կառավարութիւնը խոստովանած է իւր յղած թէզքէրէով թէ մեր եկեղեցւոյն առանձնաշնորհութիւնքն, ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ մէջ բնակող միւս քրիստոնեայ ազգաց եւս, հիմնեալ են բարձր Պերաթներուն և Ֆերմաններուն վրայ, և հետեւաբար անխախտելի են։

«Արդ, այս խնդիրն երբէք իրա- [illegible]

Նին անհրաժեշտ պարտականութիւնն, այս է Դեկտ. 19/31 Թուականաւ Բ. Դրան յղած Ծնշէշէւով յայտարարեալ բարձր կամքն, այս կէտին վրայ կեդրոնացած է ազգին անսասան պնդումն. այս սկզբունքն ո՛ և է չեղում կամ վրիպում աններելի՛ պատուիրանազանցութիւն եղած պիտի լինի ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չարին Թագադրութենէն հետէ առաջին անգամ լինելով, յունուար 22ին, Ռուսիոյ աղնուականք համագումար նիստ մ՛ըրին ։

—

Հոլանտայի հուպատոս ուղեւոր Պ. Շու Վէր սպաննուեր է ի Պանր-իուլ-Ղաղալ, Սուտան ։ Պ. Շուվէր հարուստ մ՛էր, բայց գիտութեան օգտին համար ուղեւորութիւններ կ՚ընէր, Թղթակցի պաշտօնն ալ ի միասին կատարելով ։ Վերջին Թուրքոյ-Ռուսական պատերազմին ժամանակ, Սթանտարտի թղթակիցն էր ի Թուրքիա ։ Այս անգամ Պ. Շուվէր Հիքս զօրավարին հետ Քորտոֆան գնացած էր, և կ՚երեւի թէ Մէհտիին մոլեռանդ մարդոց վրէժխնդրութեան զոհ գնացած է ։

—

Քարտիֆէն անգլիական Բէլ Մէլ Կազէթին կը գրեն թէ Կալլէսի երկրին մէջ Լէնթրիսէնի ոստիկանութիւնը Բլէյան լերան վրայ մեծ հրդեհ մը նշմարելով, փութայ հրդեհին կողմը երթալ և տեսաւ թէ ձիւթի տակառ մ՛էր որ կ՚այրէր և Տօքթ. Բրայս՝ Տրիւիտեան (Կռապաշտական հին Տրիւիտեան կրօնք Կեղտական) կրօնաւորի հագուստներ հագած, հրդեհը կ՚արծարծէր ։ Այս անձը երկրին ամեն կողմը ճանչցուած է իբր ջերմեռանդ հաւատացեալ մը Տրիւիտեան աղանդին, զոր կը քարոզէր ։

Ոստիկանութիւնը տակառը շրջելով զարմացմամբ տեսաւ որ մէջը գրեթէ հինգ ամսու տղայ մը կար, որ կը կարծուի թէ Տօքթ. Բրայսի երիտասարդ սպասուհւոյն որդին եղած լինի ։

Տօքթ. Բրայս անմիջապէս ձերբակալուեցաւ ։

—

Խրուատիոյ մայրաքաղաք Ակրամի մէջ մեծ յուզում կը տիրէ. ոստիկանութիւնը զգուշական արտաքոյ կարգի միջոցներ ձեռք առած է ։ Լօնգաւրէվիչ երեսփոխանն, որ ժողովրդային երեսփոխան Պ. Սթարչէվիչէ արտաքսումը առաջարկած էր, հրապարակաւ նախատուեցաւ և ժողովուրդէն քարկոծուեցաւ ։

Նահանգային ժողովոյ յունուար 5/17 ի նստին մէջ կարդացուեցաւ Ակրամի քաղաքապետին մի նամակը. որով ցաւ կը յայտնէր այս պատահարին նկատմամբ, և կըսէր թէ յանցաւորք քաղաքին բնակիչներէն չէին ։

Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կը պահանջէ որ ամեն պարագայի մէջ Խրուատիան բաժնուի Հունգարիայէն ։ Նահանգային ժողովոյ անդամներէն մին սա յայտարարութիւնն ըրաւ. «Եթէ Աստուած իսկ Խրուատաց խորհրդարանին անդամ լինէր, պիտի պարտաւորէր հրաժարական տալ» ։ Կը թուի թէ ժողովրդեան կարծիքն ալ այս է ։

—

Լոնտրին Սթիմզօթ Դրմբանի անուն Թէյմզի վրայ բանող շոգենաւուց ընկերութիւնը, ծախքը անգամ չկարենալով հանել, բաժանորդական ժողովի նախագահը ընկերութեան գադրիլը առաջարկեց մտերս. 2 ½ ժամ աղմկաւ վիճաբանելէ ետքը ընդհանրապէս հաւանութիւն սրուեցաւ ։ Այս ընկերութեան դրամագլուխն էր 200,000 անգղ. ոսկի ։

Նկատողութեան արժանի է որ տեսչութեան ժողովին վարձատրութիւնը անգամ որուն գումարը 1891 ոսկի անգլիական է, կարող չեղան հատուցանելու ։ Տեսուչք 816 ոսկի միայն

մը կնքած են, որուն համեմատ [illegible] նոնաւոր անցագրի տեղ [illegible] պետայ կողմէ վկայագիր մը բաւական պիտի լինի սահմանայ [illegible] նելու համար ։

—

Եւրոպական քանի մի Արքունեաց ղեկուցումներ եղած են Բեգրապուրկէն, ծանուցանող թէ վերջին անգամ Չարին պատահած դէպքն իսկապէս նոր դաւաճանութիւն մ՛էր՝ մուկթ ատեն սպաննելու համար Ալէքսանդր Բ. Կայսրն և գահաժառանգ իշխանը, բայց թէ այս փորձ չէ յաջողած, և միայն ձիերը խորտակելով, Չարին վար իջնալուն պատճառ եղած են ։

ԳԻՏԱԿԱՆ

Գիտա-գաղտական վէպ — Լուսանկար և Տպագրութիւն — Քլորոֆորմ — Պ. Բօլ Պէռ. — Անզգայութիւն. — Մահաբեր գեղ — Պ. Էրիքսըն. — Առանց ածուխի շոգեշարժ մեքենայ. — Զբօսանքներ ։

Աճաւասիկ դէպք մը որ կրնամ գիտա-գաղտական կոչել եթէ նոր բառ չինելու վախ չունենամ և որ պիտի աշխատիմ ըստ կարելւոյն համառօտիւ պատմել ։

Ֆրանսայի Լիոն քաղաքին Թղթատարութեան պաշտօնատեղիէն 50,000 ֆրանքի պարունակութեամբ ծրար՝ մը կ՚անհետանայ ։ Ի հարկէ կը գիմուի ոստիկանութեան, քննութիւնք և խուզարկութիւնք կսկսին և կը վերջանան առանց եզրակացութեան մը հասնելու ։ Կ՚ստուգուի թէ ծրարը մինչեւ պաշտօնատեղին հասած է բայց այն տեղէն դուրս ելած լլալը չապացուցուիր և հոն ալ չգտնուիր ։

Բնութեան մէջ ոչինչ կ՚անհետանայ ։ Ծրարը ո՛ւր գնաց ։ Այս խնդիրը լուծելու ամենապարզ միջոցն էր նոյն տեսակ ծրարներու հսկող պաշտօնեայն պատժել կամ իբր գող և կամ իբր անփոյթ իւր պաշտօնին ։ Բայց այս միջոցը պարզագոյնը չէր, որովհետեւ երեք պաշտօնեայք կային նոյն գործը կատարող և երեքը միասին պատժել անկարելի էր երբ մին էր յանցաւորը ։ Ուրեմն մեղապարտը գտնելու համար ծրարին տոմսակներուն դիմուեցաւ որպէս զի տեսնուի թէ որուն գրովը գրուած էր արձանագրութիւնը ։ Սակայն գողը զայս եւս նախատեսած էր և տոմարին արձանագրութեան կէտին վրայ, չէ թէ միայն խառնիճաղանճ գրութիւններ եւս կային, նաեւ ընդարձակ տարածութեամբ մելան թափած և գիր ու թուանշան կատարելապէս մրոտած էին՝ Ռուսաստանի մէջ գրաքննիչին ձեռքէն անցած Պոլսոյ թերթի մը պէս ։

Ինչպէս երբ հիւանդ մը անյոյս վիճակի կը հասնի այն ատեն Օտթօր բժիշկ կը կանչուի, նոյնպէս երբ այս տեսակ գործ մը անլուծելի վիճակ ստանայ՝ կը դիմուի գիտութեան ։ Արձանագրութեանց տոմարին այն թուղթը կը կտրեն և Պ. Ֆերրան տարրաբանին կը յանձնեն խնդրելով որ բարեհաճի սեւ տարածութեան ներքեւ գրուածը կարդալ և կարդացունել ։

Պ. Ֆերրան, նախ գործածուած մելանին տարրաբանական կազմութիւնը կուզէ հասկնալ և հոս ալ աւելի խնդիրը կը դժուարանայ ուր որովհետեւ երեք պաշտօնեայները երեք տեսակ մելան կը գործածէին, առաջինը և երկրորդը տարբեր իսկ երրորդը այս երկուքին խառնուրդը ։ Վրան թափած մելանը կարելի էր հանել, բայց եթէ տակի գրութիւնն ալ նոյն մելանով էր այն ալ միասին պիտի աւրուէր ։ Իսկ եթէ տակինը տարբեր մելանով էր շատ հաւանական էր որ կրկին տեսակ քաղղրութիւններով մելան և թուղթ միասին այրէին և ոչինչ մնար ։

Հետեւաբար Պ. Ֆերրան այսպէս խորհեցաւ — եթէ, ըստ [illegible], այս գիրը կարդալու համար ո և է

կը հուէր, մինչեւ [illegible] թէ 2 ը կ[illegible] բնլապէս սեւ էր (երկաթի քաղղրութիւն), ուրեմն գոյներու տարբերութիւնը խնդիրը պիտի լուծէր և լուծեց ։ Պ. Ֆերրան դիմեց լուսանկարին ։ Մանիշակագոյն [illegible] միեւնոյն ազդեցութիւնը չունին լուսանկարի զգայուն գործիքին վրայ և արդարեւ [illegible] ամենամեծ զգուշութեամբ լուսա[illegible] առաւ յայտնի տեսնուեցաւ լայնատարած մելանին վրայ 1200 թուանշանն որ անհատատարիմ պաշտօնեայն 1203 ի վերածած էր վրան մելան թափելէ առաջ ։ Անօգուտ է բսել, թէ յանձաւորը բռնուեցաւ այս անհերքելի ապացոյցով ։

Պ. Ֆերրանի այս աշխատութիւնը իր տեսակին մէջ առաջինն ըլլալուն համար հոս պատմել արժան գտնուեցաւ և իբր եզրակացութիւն կըրնանք բսել թէ անօգուտ է կամաւ կամ ակամայ հաշուական և այլ տոմարներու վրայ մելան թափել ։

Հիմա աւելի կարեւոր և ալ աւելի ուշադրութեան արժանի է բսելիքս ։

Քլորոֆորմ կոչուած նիւթ մը կայ որ 1831 ին գտնուած ըլլալուն և հետեւաբար մեր նախնեաց անծանօթ հայերէն մասնաւոր անուն մը չունի ։ Այս մարմինը անգոյն հեղուկ մ՚է ջրոյ նման և կը պարունակէ քլոր, ջրածին ու բնածուխ ։ Իւր անզգայացուցիչ յատկութիւնն է որ բժշկականութեան մէջ գործածելի բրած է մանաւանդ վիրաբուժական գործողութեանց համար ։ Ատամնաբոյժք ատեն կը գործածեն ակռայ քաշելու ատեն ցաւք անզգալի ընելու նպատակաւ և գուցէ ընթերցողներէս ոմանք այս առթիւ լսած ըլլան քլորոֆորմին անունը ։

Արդ, բաւական վտանգաւոր գործողութիւն մ՚է քլորոֆորմով անզգայանալը և շատ անգամներ պատահած է որ հիւանդին առժամանակեայ անզգայութիւնը յաւիտենականի վերածուի ։ Ասոր պատճառը ինչ է ։ Արդեօք միեւնոյն չափով քլորոֆորմը կարո՞ղ է ոմանց մահ պատճառել և ուրիշ անվնաս ըլլալ, թէ ոչ բժշկաց անխոհեմութեան արդիւնք են մահաբեր դէպքերը ։

Պ. Բօլ Պէռ, Ֆրանսայի գիտնականը, աւելի ծանօթ իբր Կամպէթթայի պաշտօնակից քան իբր գիտուն և աւելի արժանի գիտուն կոչուելու քան նախարար ։ Իւր գրաղմանց նիւթ ընտրած էր այս խնդիրը և ամսոյս 14ին (Ն. Տ.) Բարիզի գիտական Ակադեմիային ներկայացուց իւր աշխատութեան մի քանի եզրակացութիւնքը, որ ահաւասիկ ։

Նախ Պ. Բօլ Պէռ գիտեր է թէ հիւանդ մը ինչ վիճակներէ կ՚անցնի երբ քլորոֆորմի շոգին շնչելով կ՚անզգայանայ ։

«Շատ անգամ, կ՚ըսէ Պ. Բօլ Պէռ, տեսարանը կ՚սկսի հիւանդին կողմանէ դժկամակութեան ցոյցերով. որ մի քանի անգամ շնչառութենէ վերջ կ՚աշխատի անզգայացուցիչ շոգին թոքերէն դուրս վանելու, շնչառութիւնը կը կեցնէ, գլուխը կը թոթուէ և ձեռքերովը մ՚էգի ընել կը փորձէ քլորոֆորմաթաթախ լաթը ։ Այս խռովման վիճակին կը յաջորդէ [illegible] վիճակ մը, որ շատերը կը շփոթեն առաջնոյն հետ ։ [illegible] վիճակն են երազք, ցնորք, որ զանազան ձեւերու տակ և տարբեր աստիճանաւ կը պատահին ։ Գրգռումը ոմանց համար թեթեւ, ինչպէս նաեւ մեծաւ մասամբ տիկնանց համար՝ արանց և մանաւանդ ոգելից ըմպելիք գործածողներու համար խիստ սաստիկ է, այնպէս որ հիւանդը կը մաքառի հիւանդապահներու հետ ։ Դէմքը կը համախռնի, կը խօսի և կ՚աղաղակէ, մարմինը կը պրկի և կը դիմադրէ, վերջապէս յաղթուած անկողնոյն վրայ կ՚իյնայ. անզգայութիւնը կ՚սկսի և վիրաբոյժը կրնայ գործել ։ Երբ գործողութիւնը աւարտի, հիւանդը նեղութիւն և

սակայն այս օրինակն կը հետեւի թէ պարզ գործողութիւն մը չէ ոչ հիւանդին համար և ոչ բժշկին՝ քլորոֆորմի գործածութիւնը թեպէտեւ մեծ օգուտներ ծագին սակէ ։ Շուներու վրայ և ապա մարդոց վրայ փորձելով Ֆրանսայի գիտունը մի քանի որոշ եզրակացութեանց հասեր է, որով կը յուսայ գտած ըլլալ հիւանդը չսպաննելու համար որոշեալ պայմաններ ։ Քանի հիւանդի վրայ որ փորձեր է՝ գիտեր է թէ միշտ միեւնոյն կերպով կը ներգործուի ։ Ինքը տասնեւեօթամսեայ աղջկան սկսելով՝ երկու սեւ տղայոց չափահասներու և ծերոց վրայ, գինեմոլներու, կաղած հիւանդներու, տկարներու և ջղոտներու վրայ փորձելով անվտանգ յաջողեր է և արդիւնք գրեթէ միշտ միեւնոյն եղած են ։

Աճաւասիկ գտած պայմաններուն գլխաւորները ։

Պէտք է հիւանդին շնչելու համար 100 լիտր օդով 8 կրամ քլորոֆորմի շոգւոյ խառնուրդ պատրաստել ։

Այս խառնուրդը զգալի չէ, և կան հիւանդներ որ կ՚ախորժին իսկ ։ Հետեւաբար [illegible] վիճակը չմնար ։ Ո՛չ հազ և ոչ շնչարգելութիւն ։

[illegible] վիճակը եւս կը թեթեւնայ և հազիւ երկու կամ երեք վայրկեան կը տեւէ ։

Եօթը կամ ութը վայրկեանէն կատարեալ անզգայութիւն յառաջ կուգայ և խիստ կանոնաւոր կերպիւ կը տեւէ մինչեւ վերջը ։ Շնչառութիւնն ալ կանոնաւոր է. չափահաս անձինք երբեմն կը խռկան ինչպէս քունի ատեն, մարմնոյն ջերմութիւնը կէս ժամէն վերջ հազիւ կէս աստիճան կիջնէ, ևն ։

Եթէ անզգայացուցիչ խառնուրդը շնչելէ դադրի հիւանդը, անզգայութիւնը կը շարունակի քիչ մը ատեն եւս ։ Պ. Բօլ Պէռ շատ մը օրինակներ կուտայ այս մասին. զոր օրինակ հիւանդի մը ոտքը կտրելու համար քլորոֆորմը դադրեցուցեր է միայն միսերը կտրելէ վերջ և գեռ ոսկորը չը սղոցած ։ Ձեւ շարունակեր այս օրինակները որ ընթերցողացս կարելի է տաղտկելի ըլլան ։

Վերջապէս կ՚երեւի թէ այս աշխատութիւնը բաւական կարեւոր արդիւնք առաջ բերած է, և սպասելով որ ձեռնհաս անձինք Պ. Բօլ Պէռի եզրակացութեանց մասին կարծիք յայտնեն՝ ուրախ եմք որ աշխատողներ կան գտնուած դեղերը բարուոքելու համար և ոչ նոր դեղեր գտնելու ։ Որչափ հիւանդներ դեղերու ազդեցութեամբ մեռած են և և դեղ մը իրօք օգտակար կոչուելու համար պէտք է նախ չսպաննէ և ապա բուժէ ։ Կը յուսանք թէ շնորհիւ Պ. Բօլ Պէռի քլորոֆորմն ալ այս կարգէն պիտի ըլլայ ։

Ֆրանսական գիտութեան վրայ այսչափ խօսելէ վերջ քիչ մ՚ալ Անգղիա անցնինք ։

Անգղիական Նէչը[illegible] անուն գիտական շաբաթաթերթը որ դժբաղդաբար շատ ծանօթ չէ Պոլսոյ մէջ՝ ամսոյս 3 ի թուոյն մէջ կը նկարագրէ նոր մեքենայ մը որ 1883 տարւոյ մէջ Պ. Էրիքսըն շինած է ի Նիւ-Եօրք ։

Այս պարզ շոգեշարժ մեքենայ մ՚է, որուն կաթսային մէջ ջուրը եռացնելու համար փոխանակ հանքածուխի՝ արեգական ճառագայթներու ջերմութիւնը կը գործածուի ։ Առէ՛ք շոգենաւի ծխնելոյզ մը, երկու ծայրերը փակեցէք և կ՚ունենաք Պ. Էրիքսընի կաթսան ։ Իսկ, թէ ինչպէս արեգական ճառագայթները այս կաթսային մէջ ներփակեալ ջուրը կը տաքցնեն՝ ասիկայ բացատրել դիւրին է ։ Տրջանակի մը ձեւով շարուած հայելիներ արեգական ճառագայթները կը ցոլացնեն և կը կեդրոնացընեն գլանաձեւ կաթսային վրայ և ինչպէս որ Արքիմէդէս Սիրակուսացւոց նաւերը այրեց, նոյնպէս կ՚եռացնեն ջուրը ։ Կաթսան ի հարկէ սեւ ներկուած է որ ճառագայթեալ

համեմատի մեր ընթերցողաց ներկայել Պ. Էրիքսընի շինածը երկու պատճառներու համար ։ Նախ Պ. Էրիքսըն քսան տարիէ ի վեր է որ կ՚աշխատի այս գործին, հետեւաբար [illegible]ջնութիւնն իրենն է, երկրորդ այս մեքենայն այնպիսի լաւ կարգադրութեամբ և գործնական եղանակաւ կազմուած է որ յայտնի կերեւի թէ ամբողջական գործածութեանց համար կատարեալ յարմարութիւն ունի ։

Տաք երկիրներ, ուր ամառը երկարատեւ և կիզիչ արեգակ միշտ կը տեսնուի՝ ի հարկէ առանց մեկ ստակ այրելիքի համար վճարելու երբ մեքենայ մը ինքնին կը գործէ՝ աւելի օգտակար ի՛նչ կայ ։ Երբ հեռաւոր երկիրներ օգտակար աշխատութիւնք կատարելու համար, բաւական չէ շոգեշարժ մեքենան տանիլ, հանքածուխն ալ մատակարարելու է և երբ այս չկայ անօգուտ է մեքենայն ունենալ ։ Պ. Էրիքսըն այս խնդիրը լուծած է և կը մաղթեմք որ իւր բազմամեայ աշխատութիւնք հարկ եղած քաջալերութիւնը գտնէ ։

Կը տեսնեմ որ այս անգամ խօսքս երկարեցի, մտադիր էի խօսիլ պատուաւոր մարդուն վրայ, խօսող կենդանեաց վրայ, նոր գիւտերուն վրայ ևն. բայց [illegible] այս ամենուն արգելք եղաւ, չըսի՞ ապաքէն թէ դեղերը աւելի վնասակար են քան օգտակար ։

. ԵՌՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Վերջերս լմնցաւ Առլպպէրկի գետնուղւոյն (Բէ[illegible]) շինութիւնը որ Թիրոլը Վօռալպերնի հետ կը միացնէ ։

Աւստրիոյ, Գերմանիոյ, Պելճիոյ, Հոլանտայի ու Անգղիոյ նման Ֆրանսա եւս մեծ օգուտներ պիտի քաղէ սոյն նոր ճանապարհէն որ Արեւմտեան Եւրոպան հաղորդակցութեան մէջ կը դնէ Թրիեսթէի, Վենետկոյ, Վիէննայի ու Պուտա-Բէշտայի հետ ։

Սոյն գետնուղին որոյ երկայնութիւնը 11 քիլոմէթրօ է, մեծամեծ ծախքերու գումներ բացաւ ։ Իւր շինութիւնը սկսաւ 1880 Յունիս ամսոյն մէջ և աւարտեցաւ 1883 Նոյեմբերի սկիզբն այսինքն տեւեց 3 տարի ու 5 ամիս փոխանակ 5 տարուան, ինչպէս կը կարծուէր ։

Վերոյիշեալ գետնուղւոյն շինութեան այսքան արագ կերպով աւարտման յոյժ նպաստեց ուրատրիայի երկրաչափաց ճարտարութիւնը ու այն տեսակ մը հողն ծակող գործին զոր կատարելագործեց Պելճիգացի մը Սէն-Կօթարի գետնուղին բացուած ժամանակ ։

Այսօր երկրագնդիս վրայ կը գտնուին բազմաթիւ գետնուղիներ յորս յիշելու արժանի են,

Սէն-Կօթարինը, Առլպպէրկինը, Մօն-Սընիինը և Բերոյի մէջ եղածները ։ Առլպպէրկի գետնուղին բաղդատելով վերոյիշեալ գետնուղիներուն հետ, սա թէպէտև ոչ այնքան երկայն քան զՍէն-Կօթար, բայց սովհանդերձ մեծ կարեւորութիւն ունի ու այդ երկու գետնուղեաց գիրքն (ի Սէն-Կօթար Ֆառլպէրկ) խիստ նպաստաւոր պիտի լինի Եւրոպիոյ մէջ հաղորդակցութեանց եւ հետեւապէս յառաջդիմութեան աճման տեսակէտով ։

—

Վերջին ժամանակներս արուեստական ակռան ընդարձակ վաճառականութեան մը նիւթ եղած է յԱմերիկա ։ Այսօր Միացեալ Նահանգաց մէջ կը գտնուին 12 գործարաններ որք իւրաքանչիւր տարւոյ մէջ սառը միլիոն ակռայ կ՚արտադրեն այսինքն միջին հաշուով հինգ մարդու մէկ ակռայ կիյնայ ։

Վերոյիշեալ գործարանաց մէջ կը նշմարուի մի մեծ ու հսկայ գործարան որ 1864ին հիմնուած է ու շնորհիւ իւր մեքենայից և գործաւորաց բազմութեանն տարին հինգ միլիոն ակռայ կ՚արտադրէ և այդ ակռայներուն վաճառումէն գոյացած դրամական արդիւնքն տարին մէկ միլիոն տոլարի կը հասնի ։ Ահաւ թէ

ուրն ժամանակէն յառաջ բնական ակռայից վրայ գտնուող կեռուածն (Եմայէն) աւրուին է, զի սա ակռային մը կենդանական մասն է ։ Առողջաբանք ոմանք այլ և այլ առարկութիւններ կընեն որք կ՚ամփոփուին ի յայնմ թէ քաղ. հանրապէս յաճախ շաքար ուտելը վնասակար է ակռայի ։ Սակայն այդ պատուէրն առանդալներուն պէտք է հարցնել թէ՝ ապա ինչո՞ւ ունին առողջ ու մաքուր ակռաներ այն արաբ [illegible]ները որք իրենց կենաց մեծագոյն մասը կանցընեն շաքարեղէգներու մէջ և այդ գրեթէ իրենց կերակրոց մէջ ամենամեծ տեղն կը գրաւէ ։

Գործարանաց մէջ ակռան հետեւեալ կերպով կը շինեն ։

Նախ բիւրեղը ([illegible]) ու ֆէլտ[illegible] տաքցնելէն յետոյ երկուքն ի միասին պաղ ջուրի մէջ այնքան կը մանրեն մինչեւ որ նոքա կակուղ լինին ջուրին երեսն ելնելու ։

Յետոյ այդ մանրուած թեթեւ կըտորները խառնելով գունաւոր մարմնոյ մը հետ կը դնեն սաստիկ տաքութիւն ունեցող պղնձէ կաղապարներու մէջ ուրկէ 8 – 10 վայրկեանէն դուրս կը հանեն իբր արուեստական ակռայ ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 17 Յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ....	դհկ.	9	23
Պօրսային գոցուելէն վերջը	«	9	23
Երէկ Բէրայի մէջ..................		—	—
Առաւօտուն բացուեցաւ......	«	9	22½
Բարձրագոյն գին	«	9	25
Նուազագոյն	«	9	22½
Կէս օրին	«	9	23
Փոխառութիւն 1863............	ֆր.	57	87½
« 1865............	«	54	—
« 1869............	«	48	37½
« 1873............	«	43	—
Պօն տիւ Թրէզօր......	Անգլ. լիրա	17	—
Րումէլի երկաթուղի............	ֆր.	42	—75

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ....	Անգ. ոսկի	4	—
Քրէտի Ժէնէրալ......	Օսմ. լիրա	6	25
Պանք տը Քօնս........	« «	6	35
Սօս. Շանժ է վալ....	« «	3	35
Թրամուէյ..................	« «	3	02½
Ինիւֆիէ. Եգիպտական		—	—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		75	10
Այս առտու բացուեցաւ.		75	7½
Կէս օրին նոյն գին		75	7½

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի..............................	ղհ.	100	—
20 ֆրանքնոց	«	87	25
Անգղ. ոսկի	«	110	10
Բրիմից	«	51	25
Բօլ Էմբերիալ	«	90	—
Ռուսլի Թղթադրամ..........	»	9	35
Թալէր	«	19	13
Ֆիօրին	«	9	03
Մէճ. արծ. (տարբ.)	«	108	02
Հինգնոց	«	102	30
Մէթալիք	«	100	—
Պլինձ	«	800	—
Թղթադրամ..................	«	1370	—
Վեցնոց..................	«	103	05

ՄԵՏԵՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

Յունուար 29 (Ն. Տ.)

		ժ.	վ.
Ծագումն արեգական (Աւերեւոյթ)		7	16
Մուտք « «		5	11
Կէս օր (Միջին ժամով) . .	12	13	18
Կէս օր (ժամ ըստ տաճկաց) .		6	42
Ծագումն լուսնի (Աւերեւոյթ)	Ա.	7	35
Մուտք « «	Ե	6	50

Երեւումն լուսնի. Ա. Ք. 4 փեարվ.

Առաւօտեան ժամը 8 ին

	Հզրդմեթր	
Ծանրաչափ (Ծովու երես) . . .	754	2
Ջերմաչափ	7.	3
Նուազագոյն աստիճան	6.	4
Բարձրագոյն « իրիկուան	13.	8
Խոնաւութիւն 0/0	87	
Բարձրութիւն անձրեւի 36 ժամու միջոցին . . հազարորդամեթր	2,6	

Ուղղութիւն հողմոյ Հիւս. Հարու. հանդարտ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 28ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափը կիջնէ Ճենովայի ծոցին վրայ և այսպէս է մինչեւ Իտալիոյ հարաւային կողմը ։ Հիւսիսային հովը բաւական ուժգին կամ ուժգին կը փչէ Միջերկրական ծովու հիւսիսային կողմը ։ Ադրիատականի և Արշիպեղագոսի վրայ հովը փոփոխական է և ընդհանրապէս տկար ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

1884 Փետրվար 1. (Յունվար 20 ըստ Յունաց) ին կայսերական Փողերանոցը քաշուելիք Րումէլիի Օսմանեան երկաթուղեաց վիճակահանութիւնը, Օսմանեան Կայսերական պանքային յանձնուած արժէթղթերու բաղդատումները ստորագրելոյս գիմելով միայն կատացուի:

Ղալաթիա Քօմիսիօն խանին
դիմացը թիւ 9
Ղ. Փ. Զօհրապեան

ԷՍԻԼԷՒ ՍԸԹԹԻՅՆ
ՄԱ ԷՃՎԻՊԷԻ ՐԷՆԿԻՅՆ

Աշխատասիրեաց
Մ. ԱԲԻԿԵԱՆ.

Սոյն գործը, որ Օսմանեան օրինաց մի համառօտագրութիւնն է, առօրեայ գործածական խիստ պիտանի խնդրոց նկատմամբ, 60 հարցում կը պարունակէ հանդերձ պատասխանեօք:

Կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով:

ԹՈՒՆԱՒՈՐԻՉ ԱՂՋԻԿԸ

Գրեաց
ԳՐԻԳՈՐ Գ. ՍԱՐՐԱՖԵԱՆ

Յիշեալ վէպին առաջին հատորը աւարտած լինելով կը ծախուի ամէն գրավաճառաց քով 'ի գին 7 1/2 ղրուշ. երկրորդ հատորն եւս թերթ առ թերթ կը հրատարակուի, իւրաքանչիւր թերթ 20 փարայով: Գործը 4 հատորէ պիտի բաղկանայ:

ՍԻՄՈՆ ՔԱԲԱՄԱՃԵԱՆ.
ԹԷՈԴՈՐՈՍ ՍԱԼՋՈՒՆԻ
կամ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՆԱՀԱՏԱԿԸ

Ողբերգ 'ի չորս արարս և 'ի մի վերջաբան (Տպագրութիւն Աչճեան — 1884) կը գտնուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով 'ի գին 4 դահեկան:

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Կը հրատարակուի տետր առ տետր 15 օրը մի անգամ, 16 երես: Տարեկան գինն է երկու արծաթ մէճիտ. գաւառաց համար 45 ղրուշ. իսկ Ռուսաստանի համար 4 րուբլի:

Ստորագրուիլ փափագողք պէտք է դիմեն Սուլթան Համամ թիւ 14, և Մահմուտ փաշա, թիւ 239 Յ. Զինճիրճեանի գրատունը:

1884 Յունվար 1ի տետրն հրատարակուեցաւ:

ՓՈՔՐԻԿ ՏՂՈՒ ՄԸ
ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

Գրեց Օր. Յուլի Կուրօ.
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՏԻԿԻՆ Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Սոյն հրահանգիչ վէպն որ, մասնաւոր խնամով ընտրուած է տղայոց համար, մաքուր տպագրութեամբ և բազմաթիւ պատկերներով հրատարակած է Նշան Կ. Պէրպէրեան:

Գինն է 10 ղրուշ:

Կը ծախուի Պէրպէրեան տպարանը և ամէն գրավաճառաց քով:

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Բ. Տարի, Թուղթ
Թէև Հանդէսիս խմբագիրը ծանուցած էր թէ ներկայ տարւոյս մէջ աւելի ընդարձակ պիտի հրատարակէր զայն, սակայն Եպիսկոպոսութեան Տնօրէնութիւնն ալ իրեն յանձնուելուն պատճառաւ՝ նոյն դիրքով ու նոյն պայմաններով պիտի շարունակէ հրատարակել Շարժումն:

Այդ բաժանորդագրութեան պայմանք են՝

Մայրաքաղաքիս համար 20 գ.հ.
Գաւառաց և օտար երկրաց համար 26 »
Գին տետրին 2 »

Շարժումին հասցէն է՝ Արամեան տպարան՝ Ցակոբեան խան՝ Զագմաջըլար, և Հավուզլու խան՝ միջին յարկ՝ թիւ 4, Կ. Պոլիս:

ՏԱՄԱՏԵԱՆ ՁՈՒԼԱՐԱՆ
Օտուն-Գափու, Թիւ 465.

Հայերէն, Տաճկերէն, Յունարէն և Լատինական ամէն տեսակ Տպագրական տառեր և զարդեր կը գտնուին պատրաստ, յոյժ չափաւոր գներով:

Գաւառներէ և օտար երկիրներէն յանձնարարութիւններ ամենայն ճշդութեամբ կը կատարուին, երբ հետևեալ հասցէին ուղղուին մեզ:
S. DAMADIAN,
Odoun-Capou, n° 465.
CONSTANTINOPLE.

ԳՐԱՎԱՃԱՌԻ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ
ԷՍՐԱՐԸ ՀԻՆՏ
ՄԻԻԹԷՐՃԻՄԻ Յ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ
(Երկու հատոր)

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով, Պոլիս, Ջրավաճառ Պօղոս Աղայի խանութը և Բերայի գլխաւոր հայ ծխավաճառաց քով:

Գին իւրաքանչիւր հատորի, 15 ղրշ:

ԱԶԴ

Թ. ՊԱԼԵԱՆ ԵՒ Ն. ՍԱՖՐԱՃԵԱՆ

Պատիւ ունին ծանուցանել արգոյ հասարակութեան որ Ֆէրի-գիւղի Պալեան գործարանէն ելած Պաքսիմաթներու (պիսքիւի) ընդհանուր մթերանոց մը հաստատած են Կ. Պոլիս Եէնի-ճամի, Օսմ. Թղթատարութեան դէմ, թիւ 1 խանութը, ուր կը վաճառուին խիստ ընտիր տեսակէն և աժան գնով, մեծ ու փոքր քանակութեամբ:

Նաև ամէն տեսակ ըմպելիք և շաքարեղէնք և փոքր տղայոց համար ամէն տեսակ սնդարար ուտելիք կը գտնուին յիշեալ Մթերանոցին մէջ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ՀԱՅՈՑ ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

	Ղ. փ.
Մայրենի լեզու (Ն. Տ. Ղեւոնդեան) Ա. Տարի վեցերրորդ տպագր. (40 պատկերով)	3
Մայրենի լեզու (Ն. Տ. Ղեւոնդեան) Բ. Տարի Երրորդ տպագր. (50 պատկերով)	5
Մայրենի լեզու (Ն. Տ. Ղեւոնդեան) Գ. Տարի Երկրորդ տպագր. (78 պատկերով)	5
Մայրենի լեզու (Ն. Տ. Ղեւոնդեան) Դ. Տարի պատկերազարդ	5
Քերականութիւն աշխարհաբար լեզուի (Թ. Թերզեան)	6
Գեղագր. Տետրեր (Յ. Վասիլեան) 4 տետրերու մէջ ամփոփեալ.	
Գին մէկ տետրի	30
Գին հարիւր տետրերու	60
Դպրոցական Տետր. Գին հարիւր տետրի	25

Բաւական թուով գնողաց գոհացուցիչ զեղչ կըլլուի:

Մանր ուսմունք Քրիստոնէական հաւատոյ (հեղինակութիւն Գրիգոր Լֆէնտի Մարկոսեան)	60

Կը գտնուին ամէն գրավաճառաց քով կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց գրասենեակը:

Սոյն դասագիրքը որ հեղինակին կողմանէ ընկերութեան նուիրեալ է, քաներեքերորդ անգամ տպագրեալ է պատկերազարդ:

ՂԱԼԱԹԻԱ, ԿԷՕՉԷ ՕՂԼՈՒ ԽԱՆ, ԹԻՒ 15.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԱՐԵՒԵԼՔի խմբագրութիւնը հրաւէր կը կարդայ բոլոր ազգային հեղինակաց և թարգմանչաց որ իրենց հրատարակած գրքերէն երկերկու օրինակ ղրկեն խմբագրութեան, եթէ կը փափագին հրատարակութեան ազդերը և միանգամայն անոնց նկատմամբ քննական յօդուածներ տեսնել լրագրոյս մէջ:

ՀԱՄԱՌՕՏ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
Գրեց
Ռ. Յ. Պէրպէրեան
Գին 7 1/2 ղրուշ
Կը ծախուի Հայ գրավաճառաց և հեղինակին քով:

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԵՀ
Ղալաթիա, Քիւրքճիլէր փողոց, Թիւ 41:

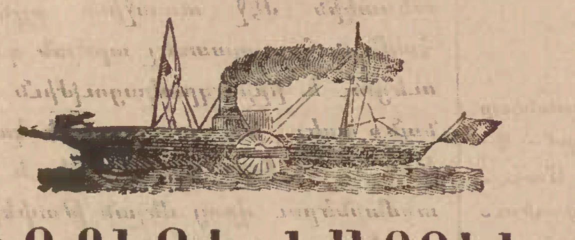

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ԱՌՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՎՈՍՓՈՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
1884 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԱՄՍՈՅ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	21	33	17	23	4	28	19	22	20	17	1	21	18	28 բ	19	33	ա	4	22	23	19	20	28	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	3 15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 15	—	—
Բ. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	3 23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 23	—	—
Եէնի մահալլէ	—	—	2 15	—	—	—	—	—	3 33	—	—	—	—	—	—	4 45	—	6 45	—	—	—	8 33	—	—
Մէգար պուրնու	—	—	2 19	—	—	—	—	—	3 37	—	—	—	—	—	—	4 49	—	6 49	—	—	—	8 37	10	—
Պէօյիւք տէրէ	—	—	2 23	—	—	—	—	—	3 41	—	—	—	3 45	—	—	4 53	—	6 53	8 45	—	—	8 41	10 04	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	—	2 34	—	—	—	—	—	3 52	—	—	—	3 56	—	—	5 4	—	7 04	8 56	—	—	8 52	10 15	—
Պէյքօզ	—	—	—	2 30	—	—	—	—	—	—	—	—	4 5	—	—	—	5 45	7 13	9 5	—	—	9 1	—	—
Բաշա պաղչէ	—	—	—	2 37	—	—	—	—	—	—	—	—	4 13	—	—	—	5 52	7 20	9 12	—	—	—	—	—
Եէնի քէօյ	—	—	2 45	—	—	—	2 50	—	4 3	—	—	4 5	—	—	—	5 15	—	7 30	—	—	—	9 13	10 26	—
Բ. բէ. մահալլէ	—	—	—	2 45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 —	—	ա	—	—	—	—	—
Ստէնիա	—	—	—	—	—	—	2 57	—	—	—	—	4 12	—	—	—	5 22	—	—	—	—	—	ա	—	—
Էմիրկէն	—	—	—	—	—	—	3 2	—	—	—	—	4 19	—	—	—	5 29	—	7 39	—	—	—	9 22	10 35	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	3 5	—	—	—	—	4 22	—	—	—	5 32	—	—	—	—	—	9 25	—	—
Քանլըճա	—	—	—	2 53	—	—	—	—	—	—	—	—	4 27	—	—	—	6 8	7 48	9 26	—	—	—	—	—
Ռ. Հիսար	—	—	—	—	—	—	3 13	—	—	—	—	4 30	—	—	—	5 40	—	7 57	—	—	10 30	9 33	10 45	—
Ա. Հիսար	—	—	—	2 59	—	—	—	—	—	—	—	—	4 33	—	—	—	6 14	8 06	9 32	—	—	—	—	—
Քանտիլլի	—	—	—	3 5	—	3 5	—	—	—	4 —	—	—	4 40	—	4 45	—	6 20	8 12	9 39	10 50	—	—	—	—
Վանի քէօյ	2 —	—	—	—	—	3 11	—	—	—	4 6	—	—	ա	—	5 1	—	6 26	—	9 45	—	—	—	—	—
Պէպէք	—	2 15	—	—	—	—	3 21	3 25	—	—	—	4 38	—	4 45	—	5 48	—	—	—	—	—	9 41	—	11 10
Արնաւուտ քէօյ	—	2 22	—	—	2 55	—	—	3 32	—	—	4 5	—	—	4 52	—	5 55	—	8 22	—	—	—	9 48	10 58	—
Չէնկէլ քէօյ	2 7	—	—	—	—	3 18	—	—	—	4 13	—	—	ա	—	5 8	—	6 33	8 30	9 52	—	—	—	—	—
Քուրու չէշմէ	—	2 29	—	—	3 3	—	—	3 39	—	—	4 13	—	—	4 59	—	6 2	—	—	—	—	—	9 55	—	—
Պէյլեր պէյի	2 13	—	—	—	—	3 24	—	—	—	4 19	—	—	ա	—	5 14	—	6 40	8 36	9 58	—	—	—	—	—
Օրթա քէօյ	—	2 37	—	—	3 12	—	—	3 47	—	—	4 22	—	—	5 7	—	6 10	—	8 45	—	—	—	10 3	11 10	—
Քուզկունճուք	2 20	—	—	—	—	3 31	—	—	—	4 16	—	—	ա	—	5 21	—	6 47	8 54	10 5	—	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	2 45	—	—	3 21	—	—	3 55	—	4 26	4 31	—	—	5 15	5 31	6 18	—	9 04	—	—	—	10 11	11 18	—
Իւսկիւտար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	ա	—	—	—	6 55	9 14	10 13	—	—	—	—	—
Քապաթաշ	2 32	—	—	—	—	—	—	4 4	—	—	—	—	—	5 24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ԿԱՄՈՒՐՋ	2 40	3 —	3 20	3 35	3 38	3 47	3 50	4 12	4 38	4 41	4 46	5 8	5 15	5 32	5 46	6 33	7 10	9 29	10 28	11 —	11 20	11 26	11 33	11 40

━━ Այսպէս նշանով ժամերը կը նշանակեն հաղորդակցութիւն երկու շոգենաւուց: ա. Ուրբաթ օրերը միայն: բ. Բացի ուրբաթ օրերէ:
ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Ի բաց առեալ շոգենաւուց մեկնելու ժամերէն, մնացորդ ժամերը փոփոխութեան ենթակայ են գէշ օդի կամ այլ պատճառաւ:

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	21	33	17	1	4	28	19 բ	ա	20	22	28	23	19	18	17	4	33	22	23	20	19	21	28	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ մեկն.	2 50	3 15	3 30	3 35	4 —	4 15	4 15	4 15	5 30	6 45	8 30	9 30	9 50	10 15	10 30	10 30	10 40	11 5	11 10	11 10	11 30	11 40	11 45	12 —
Քապաթաշ	—	—	—	—	4 10	—	—	—	5 40	—	—	9 40	—	—	—	—	—	11 15	—	—	—	11 50	—	—
Իւսկիւտար	3 05	—	—	—	4 14	—	—	4 30	—	7 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	3 30	—	—	4 24	—	—	—	5 49	7 10	8 44	9 49	10 5	—	—	10 45	10 55	11 24	—	—	—	—	12 —	12 15
Քուզկունճուք	3 11	—	—	—	4 34	—	—	4 36	—	7 20	—	9 59	—	—	—	—	11 5	—	—	—	—	12 2	—	—
Օրթա քէօյ	—	3 38	—	—	4 33	—	—	—	5 57	7 29	8 52	—	10 13	—	—	10 53	—	11 32	—	—	—	—	12 8	12 23
Պէյլեր պէյի	3 18	—	—	—	4 42	—	—	4 43	—	7 38	—	10 6	—	—	—	—	11 12	—	—	—	—	12 9	—	—
Քուրու չէշմէ	—	—	—	—	—	—	—	—	6 5	—	—	—	10 22	—	—	11 1	—	11 40	—	—	—	—	12 16	12 31
Չէնկէլ քէօյ	3 24	—	—	—	4 48	—	—	4 49	—	7 44	—	10 12	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	12 15	—	—
Արնաւուտ քէօյ	—	3 49	—	4 —	4 56	—	—	—	6 12	7 52	9 —	—	10 29	—	—	11 9	—	11 47	—	—	—	—	12 23	12 38
Պէպէք	—	—	—	—	—	4 45	—	—	6 19	—	9 7	—	10 37	—	—	11 16	—	11 54	—	—	12 —	—	12 30	—
Վանի քէօյ	3 31	—	—	—	—	—	—	4 56	—	—	—	10 19	—	—	—	—	11 25	—	—	—	—	12 22	—	—
Քանտիլլի	—	—	4 —	—	5 6	—	4 45	5 2	—	8 2	—	10 26	—	10 45	—	—	11 31	—	11 40	—	—	—	—	—
Ա. Հիսար	3 41	—	—	—	5 12	—	—	5 8	—	—	—	—	—	10 51	—	—	—	—	11 46	—	—	—	—	—
Ռ. Հիսար	—	4 —	—	—	5 21	—	—	—	6 27	8 12	9 15	—	10 45	—	11 2	—	—	—	—	—	12 13	—	—	—
Քանլըճա	3 48	—	—	—	5 30	—	—	5 15	—	8 20	—	—	—	10 58	—	—	—	—	11 53	—	—	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	—	—	6 35	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	12 21	—	—	—
Էմիրկէն	—	4 9	—	—	5 39	—	—	—	6 38	8 28	9 24	—	—	—	11 13	—	—	—	—	—	12 24	—	—	—
Ստէնիա	—	—	—	—	—	—	—	—	6 43	—	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	—	12 29	—	—	—
Բ. դզ. մահալլէ	—	—	—	—	—	—	—	5 23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 2	—	—	—	—	—
Եէնի քէօյ	4 —	4 18	—	—	5 48	—	—	—	6 50	8 36	9 33	—	—	—	11 25	—	—	—	—	11 48	12 36	—	—	—
Բաշա պաղչէ	—	—	—	—	5 58	—	—	5 32	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	12 11	—	—	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	—	6 5	—	—	5 41	7 2	—	—	—	—	11 17	—	—	—	—	12 18	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	4 28	—	—	6 14	—	—	—	7 11	8 40	9 43	—	—	11 26	11 35	—	—	—	—	11 58	—	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէօյիւք տէրէ	—	4 39	—	—	6 25	—	—	—	7 21	8 45	10 —	—	—	—	11 45	—	—	—	—	12 8	—	—	—	—
Մէգար պուրնու	—	—	—	—	6 29	—	—	—	7 25	—	9 55	—	—	11 38	11 49	—	—	—	—	12 12	—	—	—	—
Եէնի մահալլէ	—	4 44	—	—	6 33	—	—	—	7 29	—	—	—	—	—	11 52	—	—	—	—	12 16	—	—	—	—
Բ. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 39	—	—	—	—	11 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 47	—	—	—	—	12 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ ԳԻԾ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	[1] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իւսկիւտարէն	2 —	2 30	3 —	3 30	4 —	4 30	5 10	5 45	6 20	7 —	8 10	9 —	9 45	10 20	10 30	10 45	11 05	11 25	11 45	12 05	
Պէշիկթաշ	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	5 55	— —	7 10	8 20	— —	— —	10 25	— —	— —	— —	— —	— —	— —	
Կամուրջ	2 15	2 45	3 15	3 45	4 15	4 45	5 25	6 10	6 35	7 25	8 35	9 15	10 —	10 45	10 45	11 —	11 20	11 40	12 —	12 20	

ԿԱՄՈՒՐՋ—ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

	ժ. վ.	[4] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	[3] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	[4] ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	2 15	2 45	3 15	3 45	4 15	4 45	5 25	6 —	7 —	8 15	9 —	9 30	10 —	10 25	10 45	11 05	11 25	11 50	12 05	12 05	
Պէշիկթաշ	— —	— —	— —	— —	— —	5 —	— —	6 15	— —	— —	9 15	— —	10 15	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	
Իւսկիւտար	2 30	3 —	3 30	4 —	4 30	5 10	5 40	6 25	7 15	8 30	9 25	9 45	10 25	10 40	11 —	11 20	11 40	12 05	12 20	12 20	

ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒ

ԻՒՍԿԻՒՏ. ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իւսկիւտարէն	4 15	5 15	10 15	11 30
Գապաթաշ	4 30	— —	— —	11 45
Սիրքէճի իսկ	4 45	5 35	10 35	— —

ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ. ԻՒՍԿԻՒՏ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Սիրքէճի իսկ	4 45	5 45	11 —	— —
Գապաթաշ	— —	6 —	— —	11 45
Իւսկիւտար	5 05	6 15	11 20	12 —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻԻ ԳԻԾ

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	[2] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	4 —	4 45	11 —	
Սալաճաք	4 12	4 57	11 12	
Հարէմ իսկ	4 15	5 —	11 15	

ԿԱՄՈՒՐՋ—ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

	[1] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Հարէմ իսկ.	4 15	5 —	11 15	
Սալաճաք	4 22	5 07	11 22	
Կամուրջ	4 35	5 20	11 35	

[1] Բաց ի Հրէից տօն օրերէ. [2] Կիրակի օրն չկայ. [3] Քապաթաշով. [4] Քուզղունճըք.